VATAN TUYG`USI HAR NARSADAN USTUN

O'ZBEKISTON "MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

MILLIY TIKLANISH

21 (30) 2009 йил 27 май, чоршанба • Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси e-mail: milliyt@sarkor.uz

Ўқув-семинарлар

Пойтахтдаги "Шодлик-палас" меҳмонхонасида ЎзМТДПнинг Жиззах, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳар кенгашлари "Ёшлар қаноти" етакчилари ва аъзоларининг сиёсий билим ва малакаларини оширишга бағишланган икки кунлик минтақавий семинар-тренинг ўтказилди.

➔ 2-бет

Пойтахтимиз юбилейига бағишланди

Учтепа туманидаги Солиқ коллежида "Тошкент кеча, бугун ва эртага" мавзусида ижтимоий-сиёсий тадбир ташкил этилди.

➔ 6-бет

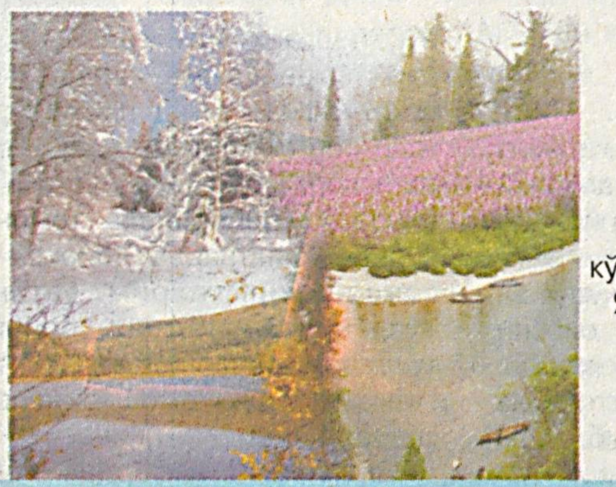

Табиат қонуниятлари

Мутахассисларнинг фикрича, иқлим ўзгаришининг энг асосий сабаби антропоген, яъни инсон фаолияти билан боғлиқ омиллар саналади. Кейинги 100 йилда бу омилнинг кўрсаткичи 60-70 фоизни ташкил этган. Яна бир асосий сабаб – бу иссиқхона газларининг кўпайиши ва дарахтларнинг кескин камайиб бораётганидир.

➔ 7-бет

Президент Бразилияга жўнаб кетди

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Бразилия Федератив Республикаси Президенти Луис Инасиу Лула да Сильванинг таклифига биноан 26 май куни расмий ташриф билан ушбу мамлакатга жўнаб кетди.

Ўзбекистон ва Бразилия халқаро майдонда яқиндан ҳамкорлик қилади, бир-бирининг таклиф ва ташаббусларини қўллаб-қувватлайди. Лотин Америкасида ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартнома аъзоси сифатида Бразилия Ўзбекистон раҳбарининг Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд барпо этиш тўғрисидаги ташаббусини тўла қўллаб-қувватлади. Ўзбекистон БМТ органларига Бразилия номзодларини ёқлаб келади. Умуман, икки мамлакатнинг халқаро муаммоларга, ривожланиш масалаларига қарашлари ўхшаш ва яқин.

Ўзбекистон ва Бразилия савдо-иқтисодий ва сармоявий соҳаларга ҳамкорликнинг муҳим бўғини сифатида қарайди. «Ўзинфоинвест» агентлиги билан Бразилиянинг Савдо ва сармоя агентлиги (АПЕКС) ўртасида ўзаро англашув ва ҳамкорлик тўғрисида меморандум имзоланган. Икки мамлакат ўртасида турли мақомдаги делегациялар алмашуви изчил давом этмоқда, 2008 йили Сан-Паулуда Ўзбекистон-Бразилия бизнес-форуми ташкил қилинди.

Президент Ислом Каримовнинг мазкур ташрифи асносида Ўзбекистон Республикаси билан Бразилия Федератив Республикаси ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш ва ривожлантириш масалалари, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб муаммолар муҳокама қилинади.

Музокаралар якунида икки давлатнинг турли соҳалардаги ҳамкорлигини ривожлантиришга қаратилган қатор икки томонлама ҳужжатлар имзоланиши режалаштирилмоқда.

(ЎзА)

ЎзМТДП АЁЛЛАР ҚАНОТИ

Донолик ва ташаббускорлик сиёсий етакчилик мезони

Аёлларнинг маънавияти, уларнинг юксак инсоний фазилатлари, сиёсий ва ҳуқуқий қарашларининг мажмуаси жамият ривожланишига бевосита ва билвосита таъсир қилиб, унинг маънавий қиёфасини ҳам белгилаб беради. Демократик қадриятларнинг ҳаётимизга сингишини таъминлаш ва уларнинг амалдаги татбиғига эришиш бугунги кун зиёли аёлларининг биринчи галдаги вазифасига айланиб улгурган десак янглишмаймиз.

Дилноза ҲАЙИТОВА,
"Milliy tiklanish" мухбири

Уларнинг жамият ҳаётида муҳим ўрин эгаллашларига кўмаклашиш мақсадида Ўзбекистон «Миллий тикланиш" демократик партияси ҳам ўзининг қатор лойиҳа ва дастурларини ишлаб чиқиб, ҳаётга татбиқ этиб бормоқда. Партия Марказий Кенгаши Ижроия қўмитаси девони Хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш масалалари бўлими томонидан "Донолик ва ташаббускорлик–сиёсий етакчилик мезони" мавзусида республика кўрик-танловини ўтказиш ташаббусини ҳам бу йўлдаги амалий саъй-ҳаракатларнинг бири дейиш мумкин.

(Давоми 2-бетда)

ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

Демократик блок йиғилиши

унда 2008 йил ва 2009 йилнинг биринчи чорагида Давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботи тингланди

Сарвар ХУРРАМОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида Демократик блок йиғилиши бўлиб ўтди.

Унда Демократик блокка бирлашган Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси, Ўзбекистон Либерал-демократик партияси, Адолат социал-демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракциялари аъзолари, қатор вазирлик ва идоралар ходимлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Йиғилишда депутатлар кун тартибидаги муҳим масала — Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 15 майда қабул қилинган "Тадбиркорлик фаолиятини янада қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарорининг мазмун-моҳияти ва аҳамияти тўғрисидаги масалани кўриб чиқдилар. Айтиш жоизки, тадбиркорлик субъектлари учун бир қатор муҳим қўшимча имтиёзлар ва преференциялар яратилмоқда. 2009 йил 1 июндан эътиборан лойиҳа-смета ҳужжатлари экспертизасини ўтказиш қиймати энг кам иш ҳақининг 10 бараваридан 3 бараваригача пасайтирилди. Тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган юридик ва жисмоний шахсларни давлат рўйхатидан ўтказиш учун тўланадиган бож миқдори камайтирилди.

Тадбир иштирокчилари истиқлол йилларида мамлакатимизда кичик бизнесни ривожлантиришга катта эътибор қаратилаётганини алоҳида таъкидлаб, энг аввало, унинг бозор конъюнктураси ўзгаришларига тез мослаша олиши, истеъмолчилар талабига таъсир кўрсатиши ва рақобат муҳитини шакллантира олиши билан боғлиқ эканлигига эътибор қаратдилар. Иккинчидан, кичик бизнес янги иш ўринларини жадаллик билан яратиш, аҳоли бандлиги ва уларнинг фойда кўриш даражасини кўтариш имкониятини беради. Учинчидан, у ички бозорни маҳсулот ва хизматлар билан бойитадиган муҳим омил ҳисобланади. Соҳада бугунги кунда иш билан банд бўлган аҳолининг 76 фоизи меҳнат қилмоқда. Ўтган йилнинг ўзида кичик бизнес соҳасида 374 мингдан ортиқ янги иш ўринлари яратилди.

Демократик блок томонидан Қонунчилик палатаси депутатларининг давлатимиз раҳбарининг Қарори мазмун-моҳиятини барча фуқароларимизга етказиш, кичик бизнесни ривожлантиришда давлат ҳокимиятининг маҳаллий органларига амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида жойларда сайловчилар билан бўладиган учрашувларида кенг тушунтириш-тарғибот ишларини олиб боришга қаратилган вазифалар белгилаб олинди. Унга кўра Президентимизнинг мазкур Қарори ижроси юзасидан доимий мониторинг олиб борилади. Бунда Демократик блокка бирлашган фракциялар ҳамда барча даражадаги депутатлик гуруҳлари ўртасида ўзаро келишилган ҳаракатлар алоҳида эътиборга олинади.

Шунингдек, кун тартибидан ўрин олган Ўзбекистон Республикасининг 2008 йил ва 2009 йилнинг биринчи чорагида Давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисоботи тингланди.

- Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози давом этаётган бир пайтда 2008 йилда республикамиз иқтисодиётида барқарорлик сақлаб қолинди ва ялпи ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари 9 фоизни, санотда 12,7 фоизни, истеъмол товарлари ишлаб чиқаришда 17,7 фоизни ташкил этиб, хизмат кўрсатиш ҳажми 21,3 фоизга ўсди,- деди масала юзасидан тушунтириш берган Молия вазири ўринбосари Мубин Мирзаев. - Кичик бизнес субъектлари томонидан ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотлари ҳажми 2008 йилда салкам 22 фоизга ошди. Натижада кичик бизнеснинг ялпи маҳсулотдаги улуши 2007 йилдаги кўрсаткич (45,5 фоиз) 2008 йилга келиб 3,3 фоизга кўтарилди.

Йиғилишда, шунингдек бир қатор қонун лойиҳалари муҳокама этилиб, киритилган ўзгартишлар юзасидан тегишли таклиф ва тавсиялар билдирдилар.

Демократик блок аъзолари кун тартибида кўрилган барча масалалар бўйича тегишли қарорлар қабул қилди.

ЁШЛАР СПОРТИ

Олимпия шаҳарчаси

"Умид ниҳоллари — 2009" спорт мусобақасини ўтказишга шай турибди

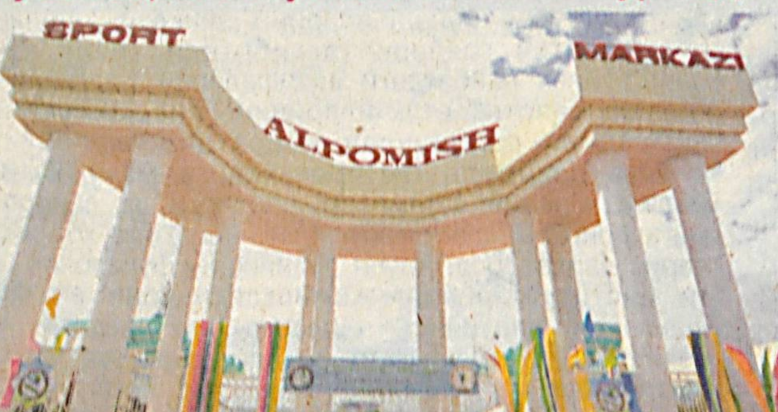

Акобир САЙИДОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Президентимиз ташаббуси билан қабул қилинган Кадрлар тайёрлаш миллий дастури талаблари асосида жамиятимизда соғлом турмуш тарзи тамойилларини янада кучайтириш мақсадида мамлакатимизда ўқувчи ва талабаларни спортга жалб қилишга қаратилган спорт мусобақалари тизими муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда.

(Давоми 8-бетда)

Сув ҳақидаги сўз чуқур ўйланган ва масъулиятли бўлиши лозим

Марказий Осиёда сувдан фойдаланиш муаммоларига бағишлаб сўнгги пайтда минтақамизда кўплаб конференция, симпозиум ва семинарлар бўлиб ўтди. 2009 йил 28 апрель куни Олмаота шаҳрида Оролни қутқариш халқаро жамғармаси таъсисчи давлатларининг форумида ҳам минтақада сув-энергетика ресурсларидан оқилона фойдаланиш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Форумда минтақада сув ресурсларидан фойдаланишга доир турли фикр ва нуқтаи назарлар баён этилди. Трансчегаравий Сирдарё ва Амударё оқимининг юқори ҳамда қуйи қисмида жойлашган давлатлар манфаатларини ҳисобга олганда, бу табиий ҳол, албатта.

Баҳс-мунозаралар давомида ушбу дарёларнинг юқори қисмида жойлашган мамлакатларнинг айрим вакиллари томонидан трансчегаравий дарёлар сув ресурслари учун муайян шаклда ҳақ ундириш ғоясини илгари суришга уринишлар бўлди. Ҳаттоки, бундай ёндашувни гўё Жаҳон банки ҳам қўллаб-қувватлаши борасида баландпарвоз гаплар айтилди.

Бироқ, ушбу масаланинг моҳиятини жаҳон тажрибасини ҳисобга олган ҳолда диққат билан кўриб чиқилса, масалани бу тарзда қўйиш асоссиз экани аён бўлади.

БМТ маълумотларига қараганда, трансчегаравий ҳавзалар Ер юзасининг 45,3 фоизини қамраб олади. Бундай ҳудудларда сайёрамиз аҳолисининг қарийб 40 фоизи истиқомат қилади ва дунёдаги дарёлар оқимининг 80 фоизи мазкур минтақалардан ўтади. Бунда ушбу дарёларнинг қуйи қисмида жойлашган мамлакатлар томонидан дарёларнинг юқори қисмида жойлашган давлатларга сув учун пул тўланган ҳолатлар ҳеч қачон кузатилмаган. Бундай ҳолат БМТ ҳамда трансчегаравий сув ресурслари мақоми ва ана шу сув ресурсларига туташ давлатларнинг ҳуқуқларини белгилаб берадиган бошқа халқаро эътироф этилган ташкилотларнинг биронбир халқаро ҳуқуқий ҳужжатида кўзда тутилмаган.

(Давоми 4-бетда)

ALOQABANK – ЮКСАКЛИККА ИНТИЛГАНЛАР УЧУН

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ВА ДЕПУТАТЛИК БИРЛАШМАЛАРИ

ЎзМТДП АЁЛЛАР ҚАНОТИ

Донолик ва ташаббускорлик

сиёсий етакчилик мезони

(Давоми. Боши 1-бетда)

Танловнинг асосий мақсади мамлакатимиз хотин-қизлари орасидан истеъдод эгаларини кашф этиш, миллий анъаналар ва қадриятларни самарали усул ва услубларга мувофиқ кенг тарғиб этиш, аёлларнинг маънавий, ҳуқуқий ва сиёсий маданиятини юксалтириш ва сиёсий етакчилик маҳоратини оширишдан иборатдир.

Танлов туман (шаҳар), вилоят ва республика босқичларида ўтказилиши мўлжалланиб, унда иштирокчилар "Маънавий, сиёсий, ҳуқуқий саводхонлик беллашуви", "Глобаллашув жараёнида маънавий қадриятларни сақлаш муаммоси (эркин мавзу)", "Агар мен депутат бўлсам" лойиҳалари бўйича ўзаро беллашадилар ва унда ёши 20 дан кам бўлмаган, ЎзМТДП аъзоси бўлган хотин-қизлар қатнашиш имкониятига эга. Айни кунларда ушбу кўрик-танловнинг туман ва шаҳар босқичлари ўз ниҳоясига етди.

"Донолик ва ташаббускорлик-сиёсий етакчилик мезони" кўрик-танловининг Тошкент шаҳар туманлари босқичлари кўтаринки руҳ, янги ғоя ва таклифларга бой тарзда ўтди дейиш мумкин. Жумладан, Шайхонтоҳур туман босқичи унда қатнашган 6 нафар иштирокчиларнинг танлов шартлари бўйича қизғин беллашувлари, баҳс-мунозаралари остида кечди. Унда сўзга чиққан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари Шоира Умарова, Мунира Қориева, халқ депутатлари Тошкент шаҳар кенгаши депутати Насиба Миродилова Президентимиз раҳнамолигида аёлларга берилаётган юксак эътиборга партия ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшишга интилаётганлигини, хусусан партия томонидан амалга оширилаётган ишларга тўхталдилар.

Партия "Аёллар қаноти" қошида тузилган "Олима аёллар", Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Тошкент шаҳар ва бошқа кўплаб ҳудудий кенгашлардаги лидер қизлар, "Тўмарис издошлари" клублари томонидан аёлларни мамлакатда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлардан янада кенгроқ воқиф қилиш мақсадида турли ўқув семинарлар, кичик форумлар ташкил этиб келинмоқда. Шунингдек, хусусий тадбиркорлик, касаначилик билан шуғулланиш истагида бўлган хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш мақсадида кенгашлар қошидаги ҳуқуқий марказлар орқали зарур амалий кўникмалар берилмоқда. Биргина ЎзМТДП Андижон вилоят кенгаши қошидаги "Тўмарис издошлари" клубида турли соҳа мутахассислари жалб этилиб,қизларни оилага тайёрлаш, нотиқлик санъати ва сиёсий билимларини ошириш бўйича тўгараклар ташкил қилинган. Улар сафи спорт, адабиёт, санъат ва миллий ҳунармандчиликка қизиқувчи қизлар билан кенгайиб бормоқда. Тадбирда йиғилганларга депутатлар, партия фаоллари томонидан бу борада қилинаётган ишлар хусусида батафсил маълумотлар берилди.

— Партия ташаббуси билан ўтказилаётган ушбу танловни мен ўз сиёсий фаолиятимнинг бошланғич поғонаси дея эътироф этаман,- деди туман босқичида ғолибликни қўлга киритган партия аъзоси, "Лахисан" корхонаси бухгалтери Ирода Қодирова. — Партияга аъзо бўлиш бу шунчаки аъзолик эмас, балки сиёсий жараёнларда фаол иштирок этиш, жамиятда рўй бераётган ўзгаришларга дахлдорлик ҳисси билан яшаш демакдир.

Танловнинг Юнусобод туман босқичи ҳам қизиқарли баҳс-мунозаралар, тортишувлар асосида кечди. Унда ғолибликни Рафиқа Шодибекова қўлга киритган бўлса, иккинчи ўринга Клара Аҳмедова лойиқ деб топилди.

— Бухоро вилоят кенгаши ва партиянинг барча туман кенгашлари "Аёллар қаноти" раҳбарлари бутун диққат-эътиборини ушбу тадбирни мазмунли ва самарали ўтказишга қаратганмиз,-дейди ЎзМТДП вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари Олима Рўзиева. — Танловнинг мазмун-моҳиятини кенг жамоатчиликка тушунтириш, хотин-қизларни сиёсий жараёнларга жалб этиш борасида Когон шаҳри, Олот, Ғиждувон, Жондор, Қоравулбозор, Вобкент ва Шофиркон туманларининг чекка-чекка ҳудудларида ҳам тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилди. Бунинг натижасида хотин-қизларнинг фаоллиги янада ортди.

Юқоридаги фикрларнинг исботи ўлароқ, Когон шаҳар кенгаши томонидан ўтказилган танловни кузатар эканмиз, миллий либосларда ўзгача латофат ва жозибага тўлиб турган мунис опа-сингилларимизнинг нафақат оила илмида, балки сиёсий-ҳуқуқий маданият ва етакчилик қобилиятларида ҳам анчайин уддабурон ва ташаббускор эканлигига яна бир бора амин бўламиз. Глобаллашув жараёнида маънавий-ахлоқий қадриятларни сақлаш шарти бўйича эркин мавзу йўналишида халқимизнинг миллий ва маънавий қадриятларини йўқотишга қаратилган мафкуравий таҳдидлар ҳамда уларга қарши кураш йўлларини ўзида ифода этган саҳна кўринишлари барчани сергак торттирди. Жумладан, Саноат ва транспорт касб-ҳунар коллежи ўқитувчиси Сарвиноз Худойбердиева томонидан дунёдаги чиркин иллатлардан бирига айланган одам савдосининг айрим ватандошлармизни йўлдан оздираётгани, бойлик васвасасига тушган инсонларнинг аянчли тақдирини кўрсатувчи чиқиши томошабинлар олқишига сазовор бўлди.

Танловда 7 нафардан иборат қатнашчилар орасидан ғолиблик Севара Шодиевага насиб этди.

Вилоятнинг Ғиждувон туманида турли соҳаларда фаолият юритаётган хотин-қизлар ўртасида ўтган танлов ҳам кўпчиликнинг эътиборини тортди. Айниқса "Агар мен депутат бўлсам" шартига берилган жавоблар иштирокчиларнинг жамиятдаги мавжуд муаммоларни бартараф этишга доир пишиқ-пухта таклиф ва мулоҳазаларга эга эканликларини кўрсатиб берди.

Бухоро шаҳар кенгаши томонидан ҳам ташкил қилинган танловда миллий урф-одатларимиз ва анъаналаримизни иш фаолиятида намоён этаётган ва айни пайтда етакчилик, ташкилотчилик, ташаббускорлик фазилатларига эга 8 нафар партия аъзоси иштирок этишди. Шаҳардаги 35-умумий ўрта таълим мактабида бўлиб ўтган танловда Президентимиз асарлари, уларнинг мазмун-моҳияти, янги қабул қилинган қонунлар тўғрисидаги тест саволларига жавоблар берилди, эркин мавзу шартида мунис аёлларимизнинг дилларни сел қилувчи аллалари янграйди, Тўмарис, Нодирабегим, Увайсий каби тарихий аёл қаҳрамонларимизнинг жасурлиги, матонати ва шижоатини ифодаловчи саҳна кўринишлари намойиш этилди. Ҳакамлар ҳайъати биринчи ўринни якдиллик билан мактабнинг тарих фани ўқитувчиси Гулбаҳор Усмоновага беришди ва у танловнинг вилоят босқичида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Иккинчи ва учинчи ўринлар эса Муҳаббат Толипова ва Гулмира Убайдуллаевага насиб этди. Барча қатнашчилар ЎзМТДП вилоят ва шаҳар кенгашларининг фахрий ёрлиқлари ва қимматбаҳо эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Ушбу кўрик-танловнинг Конимех туман босқичи тумандаги 1, 7, 9, 36 ва 40-мактабларнинг ўқитувчилари ўртасида бўлиб ўтди. Иштирокчиларнинг турли миллат вакиллари эканлиги тадбирга ўзгача шукуҳ бағишлади. Ҳар бир шарт бўйича чиқишлар ЎзМТДП вилоят кенгаши, туман ҳокимлиги, Маънавият тарғибот ва маданият ва спорт ишлари бўлимлари вакилларидан тузилган ҳакамлар ҳайъати томонидан холис баҳоланиб борилди. Натижаларга кўра, тумандаги 9-мактаб ўқитувчиси Мақсуда Музаффарова туман босқичи ғолиби деб топилди. 1-мактаб ўқитувчиси Гулшира Тагаева ва 36-сонли мактаб ўқитувчиси Рита Ўтегеноваларга иккинчи ва учинчи ўринлар насиб этди. Иштирокчилар ЎзМТДП Навоий вилоят кенгашининг фахрий ёрлиқлари ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Мазкур танловнинг Бойсун туман босқичи тумандаги Агросаноат касб-ҳунар коллежида бўлиб ўтди. Уни туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Даврон Орипов очди ва кўрик-танлов низоми, шартлари билан иштирокчиларни таништирди. Унда Агросаноат, ўрмон хўжалиги, маиший хизмат кўрсатиш касб-ҳунар коллежларидан иштирокчилар қатнашдилар. Шартларни моҳирона бажарган, сиёсий билимларининг мустаҳкамлигини кўрсатган Адолат Шарипова биринчи, Мунира Тўрақулова ва Меҳринсо Жумаевалар иккинчи ва учинчи ўринларга муносиб кўрилди.

Шеробод шаҳридаги 66-умумий ўрта таълим мактабида мусобақада мазкур мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси Санобар Каримова 60 балл тўплаб ғолибликни қўлга киритди:

— Шартларнинг бир-биридан қизиқарлилиги менинг танловда иштирок этиш иштиёқимни янада кучайтирди ва унга ҳужжатларимни топширдим. Тайёргарлик кўриш жараёнида эса ўзим билмаган жуда кўп маълумотларга, билимларга эга бўлдим. Энг аввало, ташкилотчиларга самимий миннатдорчилигимни билдираман. Бизни имкониятларимизни рўёбга чиқаришга чорловчи бундай ташаббуслар ўз олдимизга катта мақсадлар қўйишга ундайди. Уларни келгуси фаолиятим бош мезонига айлантирмоқчиман.

Шунингдек, унда ушбу мактабнинг иш юритувчиси Феруза Норқулова 53 балл тўплаб иккинчи, 27-умумий ўрта таълим мактаби тарих фани ўқитувчиси Нилуфар Бобоева 41 балл тўплаб учинчи ўринларга сазовор бўлишди.

Айни кунларда танловнинг вилоят босқичлари бошланди.

Партия "Аёллар қаноти"қошида тузилган "Олима аёллар", Андижон, Бухоро, Қашқадарё, Тошкент шаҳар ва бошқа кўплаб ҳудудий кенгашлардаги лидер қизлар, "Тўмарис издошлари" клублари томонидан аёлларни мамлакатда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлардан янада кенгроқ воқиф қилиш мақсадида турли ўқув семинарлар, кичик форумлар ташкил этиб келинмоқда. Шунингдек, хусусий тадбиркорлик, касаначилик билан шуғулланиш истагида бўлган хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш мақсадида кенгашлар қошидаги ҳуқуқий марказлар орқали зарур амалий кўникмалар берилмоқда.

ФАОЛИЯТ

Замон билан ҳамнафас

бўлишга интилиш ЎзМТДП Зомин туман кенгаши фаолиятининг иш мезонига айланган

Жаннатмакон диёримизнинг қадим ва навқирон, мўъжизакор ва бетакрор гўшалари бисёр. Олис-олислардан ҳам яққол кўриниб турадиган, бир томони Бойқўнғирга, яна бир томони Молгузарга ёндош Туркистон тизма тоғлари этагида жойлашган Зомин тумани ана шундай масканлардан саналади.

Сарвар ХУРРАМОВ, "Milliy tiklanish" мухбири

Бу тупроқда унмаган нобототнинг ўзи йўқ, ҳисоби. Саноатда лозим бўлган барча ўсимликлар, жумладан озуқабоп ва турли дардга шифо бўладиган гиёҳларгача шу заминда мужассам. Ажиб сеҳрли табиатини кўриб ҳайратланган австриялик олим, профессор Хиткок Зоминни "Иккинчи Швецария" деб таърифлагани бежизга эмас, албатта.

— Бугун зоминликлар ҳам истиқлолимиз берган имкониятлардан унумли фойдаланиб, халқ хўжалигининг барча соҳаларида ютуқларни қўлга киритиб келишмоқда,- дейди ЎзМТДП Зомин туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Зоидбек Алимов. — Замонавий услубда қайта таъмирланаётган ва янгидан қурилаётган мактаблар, коллежлар ишлаб чиқариш корхоналари... Айниқса, замон билан ҳамнафас, ҳамқадам бўлишга интилаётган тадбиркор ва ишбилармонларимиз сафи кундан-кунга ортиб бораётгани эътиборга лойиқ. Бунинг натижаси ўлароқ, янги иш ўринлари ташкил этилиб, касаначилик, якка тартибдаги тадбиркорлик, халқ амалий санъати, ҳунармандчилик каби бир қатор соҳалардаги муваффақиятлар тобора кўзга ташланиб боряпти.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси туман кенгаши ҳам бу хайрли ишлардан четда эмас. Партиянинг туман кенгаши, айниқса ёшлар ва аёллар бўғинлари, аҳоли билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб бир қатор амалий ишлар қилишмоқда.

Жумладан, ЎзМТДП туман кенгаши ташаббуси билан марказдаги Боғишамол маҳалласи Эски Зомин гузаридаги муддатини ўтаган йўлларни қайта таъмирлаш, бир қанча қишлоқлар аҳолисини тоза ичимлик суви билан таъминлаш каби долзарб масалалар ўз ечимини топмоқда. Бундан ташқари кўкаламзорлаштириш, ободонлаштириш ишларини ташкиллаштиришга ҳам кенг эътибор қаратилиб, халқ умумҳашарларини уюштириш ҳамда "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастури ижросини таъминлаш юзасидан бир қатор тадбирлар ўтказилди.

Шунингдек, қишлоқ маҳаллалари, мактаблар, коллежлар, корхона ва муассасалардаги бошланғич партия ташкилотлари билан доимий алоқа ўрнатилиб, турли тадбирлар, давра суҳбатлари уюштирилмоқда.

Инқирозга қарши чоралар Дастури ижросини таъминлашга бағишланган "Ўзбекистон иқтисодиёти барқарорлиги", "Ўзбекистон иқтисодиёти-мустақил йўлда" мавзуларида ўтказилган давра суҳбатлари, одам савдоси ва унга қарши курашишга қаратилган ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари иштирокидаги "Одам савдоси-глобал муаммо", "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" муносабати билан "Қишлоқ тараққиёти-юрт фаровонлиги" мавзуларидаги тадбирлар шулар жумласидандир.

Шунингдек, ЎзМТДП туман кенгашининг тадбиркор ва ишбилармонлар билан яқиндан ҳамкорликни йўлга қўйишда кўзлаган асосий мақсади салоҳиятли, иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш, уларни янги иш ўринлари билан таъминлашдан иборатдир.

БПТ — БОШ ТАЯНЧИМИЗ

Эътибор ва рағбат

фаол аъзолар сафини янада кенгайтирмоқда

Д.ҲАЙИТОВА, "Milliy tiklanish" мухбири

— Албатта, ҳар бир орзу ва эзгу ниятга эришиш фақат ҳоҳиш билан чегараланиб қолмасдан, шунга яраша амалий ҳаракат ҳам талаб этилади ва шундагина мақсадлар ўз мевасини бера бошлайди. Биз ҳам бошланғич ташкилотларни партиямиз бош бўғини ва чинакам таянчига айлантиришга интилар эканмиз, бунда ҳар бир жамоа ёки муассасада фаолият юритаётган сафдошларимизнинг саъй-ҳаракатлари, ташаббуси ва ҳамкорлиги муҳим аҳамият касб этади. Ўзаро фикрлар, тажрибалар алмашиш эса ишдаги муваффақият гаровидир, - дейди БПТ етакчиси Моҳира Қурбонова.

Моҳира Қурбонова Шаҳрисабз Иқтисодиёт касб-ҳунар коллежида ўқитувчилик билан биргаликда, ЎзМТДП бошланғич ташкилоти етакчиси сифатида ҳам фаолият олиб боради.

— Тарихда "Илм ва одоб шаҳри" дея эътироф этилган шаҳримизда мустақиллик йилларида қуриб, фойдаланишга топширилган ўқув муассаларини кўриб кўзингиз қувонади,- дейди у. — Коллежимиз ҳам ўтган йили реконструкция қилиниб, қайтадан таъмирланди. Замонавий технологиялар билан жиҳозланган ўқув хоналари, ишлаб чиқариш ва касб-ҳунар ўргатишга мўлжалланган лабораториялар мавжуд бўлиб, бу ўз навбатида ўқувчиларга ҳар томонлама мукаммал билим беришга хизмат қилмоқда. Ҳамкасбларимнинг давлатимиз томонидан яратилган шарт-шароитлардан унумли ва самарали фойдаланиб, меҳнат қилишаётганини ўқувчиларимизнинг туман, вилоят ва республика миқёсида ўтказилаётган фан олимпиадаларида муносиб ўринларни қўлга киритаётганлиги ҳам исботлаб турибди.

Етакчимиз фахрланганича бор. Барча спорт анжомлари билан жиҳозланган спорт зали ва унда фаолият кўрсатаётган кикбоксинг, бадиий гимнастика, баскетбол ва волейбол, миллий кураш тўгараклари ўқувчиларнинг севимли машғулотига айланиб улгурган. Уларга бўлган эътибор ва рағбатлантиришнинг самараси ўлароқ, Жасур Турдиев, Фаёза Бойқобилова, Наврўз Иноятовлар ёш полвонлар ўртасида ўтказилган кураш мусобақаларида совринли ўринларни қўлга киритишди.

Коллеж ўқитувчилари шогирдларининг нафақат спортдаги ютуқлари, балки уларнинг касб сирларини ҳам пухта ва мукаммал ўрганишаётганидан қувонадилар. Муассасадаги яратилган шароит ёшларнинг маънан баркамол ва жисмонан соғлом камол топишларига замин ҳозирламоқда. Коллежда ўтказилаётган ҳар бир маънавий-маърифий тадбирда ўз сафига 48 нафар аъзони бирлаштирган бошланғич партия ташкилотининг катта ўрни бор. БПТ ташаббуси билан Президентимиз Ислом Каримовнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч", "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асарларини ўрганишга бағишланган давра суҳбатлари, "Навоийни англаш – ўзликни англаш", "Ёшлар қаноти - партия кўмакчиси" каби тадбирлар ўқувчиларнинг маънавий билимларининг бойишига, сиёсий-ҳуқуқий саводхонлигининг ошишига ҳисса қўшмоқда.

Миллий қадриятларимизнинг ажралмас қисми бўлган миллий урф-одатларимизни асраб-авайлаш ва давом эттириш БПТ аъзоларининг бош мақсадига айланган. Уларни ўрганиш ва кенг тарғиб қилишга бағишланган кўрик-танловларнинг доимий ўтказилиши бу фикримизни яққол исботлаб турибди. Яқинда коллежда бўлиб ўтган ана шундай тадбир партиядошларимиз ва хайрихоҳларимиз сафини янада бойитди. Партия сафига қабул қилинган бир гуруҳ коллеж ўқитувчи ва ходимларига аъзолик гувоҳномаларини ЎзМТДП туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Фазлиддин Воҳидов топширди.

ЖАРАЁН

Пойтахтдаги "Шодлик-палас" меҳмонхонасида ЎзМТДПнинг Жиззах, Сирдарё, Тошкент вилоятлари ва Тошкент шаҳар кенгашлари "Ёшлар қаноти" етакчилари ва аъзоларининг сиёсий билим ва малакаларини оширишга бағишланган икки кунлик минтақавий семинар-тренинг ўтказилди.

Ўқув-семинарлар

«Ёшлар қоноти» етакчилари ва аъзоларининг сиёсий билим ҳамда малакаларини ошириб бормоқда

Унда Фуқаролик жамиятини ўрганиш институтининг Минтақавий ахборот-таҳлил марказлари вакиллари, экспертлар ва олимлар иштирок этишди. Семинар-ўқувларнинг асосий мақсади — сиёсий партиялар ёш фаоллари ишини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, уларнинг ёшлар орасидаги фаолияти устувор йўналишларини аниқлаш, ёшлар орасида партия ғоялари тарғиботини янада кучайтириш бўйича навбатдаги вазифаларни белгилаб олиш, "Ёшлар қаноти" етакчиларининг сиёсий-ҳуқуқий билимларини оширишдан иборатдир.

Ўқув давомида иштирокчиларга мамлакатимизда мавжуд сиёсий партиялар фаолияти ва сайлов тизимига доир амалдаги қонунчиликнинг ўзига хос хусусиятлари, давлат бошқаруви тузилиши, фуқаролик жамияти институтларининг жамиятдаги ўрни ва фаолият шакллари, партиянинг ёшларга оид сиёсати мақсад-вазифалари ва устувор йўналишлари ҳамда сиёсий партияларнинг фуқаролик жамияти ижтимоий-сиёсий ривожланишидаги ўрни ва роли каби мавзуларда зарур маълумотлар берилди. Шунингдек, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, унинг келиб чиқиш сабаблари ва оқибатлари, ёшлар қатлами билан ишлашнинг ўзига хос жиҳатлари, улар билан иш олиб боришнинг самарали усулларидан фойдаланиш сингари маърузаларнинг интерфаол шаклда ўқитиш ҳамда гуруҳларда ишлаш услубларига асосланган ҳолда етук мутахассислар томонидан олиб борилиши семинар қатнашчиларининг диққатини ўзига жалб этди.

Мазкур семинар-тренинглар партия "Ёшлар қаноти" етакчиларининг доимий равишда билим ва малакаларини ошириш, замон руҳига мос равишда партия тузилмаларининг ёшлар орасидаги фаолиятини такомиллаштириб бориш, тарғибот ишларида янгича усуллардан ва имкониятлардан унумли фойдаланиш каби муҳим вазифаларни ҳаётга татбиқ этишнинг амалий кўринишидир. Яна шуни алоҳида айтиш жоизки, ушбу ўқувлар партия фаолларининг бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан доимий тарзда хабардор бўлишларида, мамлакатимиз миқёсида олиб борилаётган сиёсий ислоҳотлар жараёни билан яқиндан танишишларида, партия дастурий ҳужжатларида ёшлар йўналишида белгиланган вазифаларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишига эришишда муҳим аҳамият касб этади.

ЎзМТДП ДАСТУРИ — АМАЛДА

СОҒЛОМ АВЛОД

Спортга эътибор — келажакка эътибор

Илья ДИЛЬМАНОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Мамлакатимизда ёш авлодни спортга кенг жалб қилиш, уларни жисмонан етук ва баркамол қилиб тарбиялаш давлатимиз раҳбари раҳнамолигида юритилаётган сиёсатнинг устувор йўналишларидан биридир. Бу борада мустақиллик йилларида қилинган улкан ишлар самараси ўлароқ, Осиё ва жаҳон миқёсида юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қилиб, совриндорлар қаторидан жой олаётган ёшларимиз сафи тобора кўпаймоқда.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши Республика Маданият ва спорт ишлари вазирлиги билан ҳамкорликда "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили"га бағишлаб "Фарзандлари соғлом юрт-қудратли бўлур" шиори остида ёшлар орасида спортнинг ушу тури бўйича ташкил этилган мусобақадан кўзланган мақсад ҳам ёшларни спортга кенгроқ жалб этишдан иборатдир.

Нукус шаҳрининг қоқ марказида жойлашган замонавий "Манеж" спорт комплексида бўлиб ўтган ушбу мусобақага республикамизнинг барча вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси шаҳар ва туманларидан ташриф буюрган 700 га яқин ёш спортчилар иштирок этдилар.

Мусобақанинг тантанали очилиш маросимида республика Маданият ва спорт ишлари вазири ўринбосари Давлетбой Қалқоразов, Ўзбекистон ушу федерацияси Қорақалпоғистон бўлими раиси Жақсилиқ Пирназаров, ЎзМТДП республика кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари Кенгесбой Реймов, ЎзМТДП Хўжайли туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Нурмуҳаммад Сапаев сўзга чиқди.

Мусобақа иштирокчилари икки кун давомида ушбу спортнинг "ТАО-ЛУ", ва "САН-ЧАО" каби турлари бўйича куч синашдилар.

Қизғин беллашувлардан сўнг ғолиблар диплом ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. Ўз навбатида ёш спортчилар ҳам тадбир ташкилотчиларига ва ҳомийлик қилган Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси республика кенгаши, республика Давлат солиқ бошқармаси, Элликқалъа "Элтекс" ва "Нефтебаза" жамоалари, шунингдек республика Маданият ва спорт ишлари вазирлигига ўз миннатдорчиликларини билдирдилар.

ДЕПУТАТЛАР ФАОЛЛИГИ

Инқирозга қарши чоралар дастури кенг муҳокамада

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асари юртимиз иқтисодиётини янада мустаҳкамлаш, халқаро майдонда унинг нуфузи ва обрў-эътиборини оширишда муҳим ўрин тутмоқда.

Муҳтарам Юртбошимизнинг ушбу асари айни кунда кенг жамоатчилик томонидан ўрганилиб, муҳокама этилаётганлиги ҳам бежиз эмас. Яқинда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Гулистон шаҳар кенгаши томонидан партиядан халқ депутатлари шаҳар кенгашига сайланган депутатлар иштирокида давра суҳбати ўтказилди. Уни партия депутатлар гуруҳи раҳбари Пиримқул Зармасов бошқарди.

Давра суҳбатида сўзга чиққанлар юртимизда 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар дастурида белгиланган вазифаларнинг амалга оширилиши нафақат молиявий инқирознинг таъсирини юмшатиш, балки юртимиз иқтисодиётини янада юксалтириб, равнақ топтиришда ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлигини алоҳида эътироф этдилар. Асар муҳокамасига бағишланган ана шундай тадбирлар вилоятнинг Сирдарё, Гулистон, Мирзаобод туманларида ҳам бўлиб ўтди.

АНЪАНАЛАРИМИЗ

Миллий спорт ўйинлари

фестивали таассуротларга бой бўлди

Ўсиб келаётган ёш авлод қалбида халқимизнинг тарихий, маънавий меросига нисбатан ҳурмат ва садоқат туйғуларини янада юксалтириш, ёшларнинг миллий урф-одатларимизни авлоддан-авлодга етказишда ижтимоий фаоллигини ошириш Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг устувор вазифаларидан биридир.

Партиянинг ана шундай дастурий вазифаларини амалга ошириш мақсадида яқинда ЎзМТДП Мирзаобод туман кенгаши томонидан "Камолот" ЁИҲ билан ҳамкорликда "Боғистон" маҳалласидаги спорт ўйингоҳида "Миллий спорт ўйинлари" фестивали ўтказилди.

Фестиваль катта тантанага айланди. Унда туман ҳокимлиги, "Маҳалла" жамғармаси, Болалар спортини ривожлантириш туман бўлимларидан вакиллар қатнашдилар. Фестивалда тумандаги Беруний, "Боғистон", "Наврўз", Усмон Юсупов, "Мирзачўл", "Янги ҳаёт", "Оқолтин" маҳаллаларидан ташриф буюрган ёш спортчилар миллий кураш, белбоғли кураш, арқон тортиш, чавандозлик, чиллак каби миллий ўйинлар бўйича ўзаро куч синашдилар. Беллашув муросасиз, қизғин баҳслар остида узоқ давом этди. Ҳакамлар хулосасига кўра "Наврўз" маҳалласи ёш спортчилари биринчи ўрин соҳиби бўлдилар. Иккинчи ўрин эса "Боғистон" маҳалласи вакилларига насиб этди. Бошқа спортчилар ҳам "Энг чаққон жамоа", "Энг фаол жамоа", "Энг тартибли жамоа" каби номинациялар бўйича ғолиб деб топилди.

Фестиваль якунида ғолиб жамоаларга ЎзМТДП туман кенгашининг қимматбаҳо совғалари тантанали равишда топширилди.

Анорбой НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

ТАДБИР

Оила — жамият устуни

Халқимиз қадимдан оилага ва фарзандлар тарбиясига алоҳида эътибор билан қараган. Мустақиллик шарофати билан бу каби миллий анъана ва қадриятларимиз янада ривожланиб бормоқда. ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши томонидан ҳам ушбу йўналишда учрашув, давра суҳбатлари ва маданий-маърифий тадбирлар ўтказиш режалаштирилган.

Моҳигул НАСИМОВА,
ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси девони бош мутахассиси

Ушбу режага асосан ЎзМТДП вилоят, Қарши шаҳар кенгашлари томонидан вилоят хотин-қизлар қўмитаси, Қарши шаҳар ҳокимлиги, маданият ва спорт ишлари бўлими, Республика "Оила" илмий-амалий маркази ҳамкорлигида ўтказилган маданий-маърифий тадбир вилоятдаги ибратли оилалар, маҳаллалар, коллеж ва ташкилотлар вакиллари иштирокида шаҳар марказидаги "Эл юрт таянчи" ҳайкали пойига гулчамбарлар қўйиш маросими билан бошланди. Шундан сўнг М.Тошмуҳаммедов номли вилоят драма театри ижодкорлари томонидан "Яхши кайфият" спектакли иштирокчиларга маданий ҳордиқ улашиш мақсадида намойиш этилди. Томоша сўнггида намунали оила сифатида эл-юрт назарига тушган 5 та хонадон вакилларига ЎзМТДП вилоят ва шаҳар кенгашларининг қимматбаҳо совғалари топширилди.

Тадбир давомида оилаларда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ва соғлом муҳитни яратиш мақсадида Қарши шаҳридаги болалар истироҳат боғида спортчи оилалар иштирокида "Оилавий марафон" спорт мусобақаси ташкил этилди. Унда шаҳардаги "Пахтазор", "Арал", "Арабхона", "Эски Анҳор", "Нефтчи", "Худойзод", "Маҳаллот", "Самарқанд", "Рогузар" ва бошқа МФЙ лардан оилалар қатнашдилар. Баҳсларда Холбозоровлар оиласи биринчи, Маҳмудовлар оиласи иккинчи, Ҳусановлар оиласи учинчи ўринларни қўлга киритиб, муносиб тақдирландилар.

Шунингдек иштирокчилар "Энг яхши тадбиркор оила", "Энг яхши ҳунарманд оила", "Энг яхши ижодкор оила" каби йўналишларда ҳам баҳс олиб боришди. Тадбирда намойиш этилган миллий ҳунармандчилик ва ёғоч ўймакорлиги намуналари ва миллий қандолатчилик маҳсулотлари кўргазмаси ҳамда концерт дастурлари иштирокчиларда катта таассурот қолдирди.

АНЖУМАН

Болалар масканидаги музей

Сайёра ҲАЙИТБОЙ қизи,
"Milliy tiklanish" мухбири

Байрамларга бой юртимизда Халқаро музейлар куни муносиб нишонланди. Айнан ана шу сана муносабати билан Косонсой туман халқ таълими бўлимига қарашли 22-сон "Ҳилола" мактабгача таълим муассасасида "Ўлкашунослик музейи" анжумани ташкил этилди.

Унда Косонсой туман халқ таълими бўлими ва вилоят бошқармаси вакиллари, вилоят "Саёҳат ва ўлкашунослик" маркази ходимлари, ЎзМТДП туман кенгаши аъзолари ва республикамизнинг турли ҳудудларидан келган малакали педагоглар иштирок этишди.

— Туман халқ таълими бўлимимизда 37 та мактабгача таълим муассасаси фаолият юритади. Лекин республика миқёсидаги анжуманнинг айнан шу масканда ўтказилиши бежиз эмас,- дейди туман халқ таълими бўлими мактабгача таълим услубчиси, "Халқ таълими аълочиси" Матлуба Сафоева. — Чунки, мазкур болалар боғчаси нафақат туманда, балки вилоятда ҳам ўз нуфузига эга. Иш услуби вилоятда кенг оммалашган муассасага кўп йиллик тажрибага эга "Халқ маорифи аълочиси", малакали педагог Ҳанифа опа Қосимова бошчилик қилади. Опанинг иш фаолияти, меҳнат тажрибаси бугун кўпчилик ҳамкасбларига асқотяпти. Бир ташкилотда 21 йил раҳбар бўлиш, жамоанинг кўнглига йўл топа билиш ва барчанинг бирдай ҳурматини қозона олиш осон иш эмас. Бунинг учун киши ҳар томонлама етук, интеллектуал салоҳияти ҳам шунга яраша, хуллас ўз ишининг фидойиси бўлиши керак.

100 га яқин экспонатларни кўздан кечирар эканмиз, мозийдан садо берувчи музейнинг ҳақиқатан ҳам болалар боғчасида ташкил топганига кишининг ишонгиси келмайди. Экспонатлар орасида XVIII асрга тегишли буюмларнинг борлигини кўриб-ку ҳайратланамиз. Турли шакл ва ҳажмдаги шокоса, сопол лаган, тоғора, кўза, мис лаган, обдаста, чирик (пахтани чигитидан ажратадиган ускуна), савачўп(пахтани момиқ қилиш ниятида савайдиган калтак) аёлларнинг ҳар хил безак, тақинчоқлари, патефон, сўзана, кашталар, кели, ўғирча, оғирлик ўлчайдиган қўл бола тарозилар шуниси билан аҳамиятлики, улар биринчидан тарихдан сабоқ берса, иккинчидан ҳар бир инсон қалбида ўтмишига қизиқиш ва аждодлар меросини чуқур ўрганиш туйғусини шакллантиришга хизмат қилади.

Семинар сўнгида мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан, хусусан узоқ Қорақалпоғистон Республикасидан ташриф буюрган меҳмонлар жамоанинг эсдалик дафтарига дил сўзларини ёзиб қолдиришди. Бир сўз билан айтганда бевосита туман халқ таълими бўлими ташаббуси остида ўтказилган анжуман барчада катта таассурот қолдирди.

МУЛОҚОТ

Глобаллашув жараёни

унинг ёшларимиз онгига таъсири

Сарвар ХУРРАМОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси "Ёшлар қаноти", томонидан ташкил этилган "Глобаллашув шароитида Ўзбекистон ёшларининг ўрни" мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Глобаллашув жараёнида турли таҳдидлар, шу жумладан мафкура, маънавий ҳамда ахборот хуружларининг кучайиши, уларнинг миллий қадриятларимиз ва анъаналаримизга, шунингдек аҳоли онги ва дунёқарашига кўрсатаётган салбий таъсирларини ёшларимизга етказиш мақсадида ташкил этилган давра суҳбатида партиянинг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси аъзолари, ЎзМТДП МК Ижроия Қўмитаси девони ходимлари, ҳудудий партия ташкилотлари "Ёшлар қаноти" фаоллари, республикамиздаги таниқли сиёсатшунос олимлар ҳамда ОАВ вакиллари иштирок этдилар.

Тадбирни ЎзМДП МК Ижроия Қўмитаси раиси ўринбосари Арслон Эшмуродов кириш сўзи билан очиб, истиқлол йилларида давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ташаббуси ва раҳнамолигида мамлакатимизда ёшлар сиёсати умуммиллий миқёсга кўтарилганлиги, уларга барча соҳаларда беқиёс имкониятлар яратилганлиги, шунингдек ЎзМТДП Дастурида ҳам ёшларга оид сиёсат бўйича аниқ вазифалар белгиланганлигини, шу эътиборга жавобан ёшларимиз юксак маънавиятли ва билимли бўлишлари, доимо ўз олдиларига улкан мақсадлар қўйиб, уни амалга ошириш учун дадил қадам ташлашлари лозимлигини таъкидлади.

Давра суҳбатида Республика маънавият ва тарғибот маркази раҳбарининг ўринбосари Султонмурод Олимнинг "Миллий қадриятлар миллий манфаатлар асоси" мавзусида қилган маърузаси иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди. Унда ғоявий ва ахборот хуружларининг ёшларимиз онгига салбий таъсири, ундан ёш авлодни ҳимоя қилиш ва тарбиялашда эса миллий ва умуминсоний қадриятлар, тарихий-маданий меросимиздан унумли фойдаланиш зарурлигига урғу берилиб, бу борада Президентимиз Ислом Каримовнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч" асари асосий назарий қўлланма эканлигини айтиб ўтди.

Шунингдек, давра суҳбатида "Глобаллашув жараёнлари ва маънавий таҳдидлар" мавзусида маъруза қилган сиёсий шарҳловчи Қобилбек Каримбеков глобаллашув жараёни кундалик ҳаётимизга дахл қилаётганлигини аниқ мисоллар асосида тушунтириб, унинг салбий оқибатларини бартараф этишга доир таклифлари иштирокчиларнинг эътиборини тортди.

Тадбир савол-жавоб ва очиқ мулоқот тарзида бўлиб ўтди.

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ХРОНИКАСИ

"Юксак маънавият — инсон зийнати"

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Сирдарё вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси томонидан яқинда Гулистон Давлат университетида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг "Юксак маънавият — енгилмас куч" асарини тарғиб қилиш, уни ўқиб-ўрганиш, асарнинг мазмун-моҳиятини ёшлар онгига сингдириш мақсадида "Юксак маънавият — инсон зийнати" мавзусида ўқув-семинари ташкил этилди. Унда университетнинг маънавий ва маърифий ишлар бўйича проректори Равшан Маҳмудов анжуманни очиб, "Маънавиятни шакллантиришнинг асосий мезонлари ва маънавий таҳдидлар" мавзусида маъруза қилди. Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари Солижон Қудратов "Миллий ғоя ва маънавий ҳаёт: комил инсонни тарбиялаш масалалари" юзасидан ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Анжуманда "Миллатлараро тотувлик, диний бағрикенглик тамойиллари", "Инсон маънавияти" мавзусида ҳам маърузалар тингланди. Уларда нотиқлар Юртбошимиз асарининг маъно-мазмуни, унда илгари сурилган ғоя ва қарашлар, уларнинг назарий ва амалий аҳамияти, шунингдек, жамиятимиз маънавиятини асрабавайлаш ва юксалтириш, халқимизни, айниқса, ёш авлодни турли ғоявий таҳдидлардан ҳимоя қилиш борасида ана шу асардан келиб чиқадиган энг муҳим вазифаларни очиб бердилар.

Ўқув-семинар сўнггида савол-жавобларга кенг ўрин берилди. Талаба-ёшлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олдилар.

ЎЗ МУХБИРИМИЗ

Биз буюк юрт фарзандларимиз

Наманган давлат университети талабалар турар жойида шу номда спорт мусобақаси ўтказилди. Тадбир ЎзМТДП ва "Камолот" ЁИҲ Наманган шаҳар кенгашлари ва Университет талабалар касаба уюшмаси билан ҳамкорликда ташкил этилди. Спорт мусобақасини халқ депутатлари Наманган вилоят кенгаши депутати, ЎзМТДП шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Ж.Қаҳҳаров очди.

Дастлаб муддатли ҳарбий хизматни ўтаб, таҳсил олаётган бир гуруҳ талаба-ёшлар ўзларининг чиқишларини намойиш этдилар. Шундан сўнг иштирокчилар гуруҳларга бўлиниб, миллий кураш, арқон тортиш, савол-жавоб шартлари бўйича беллашдилар.

Тадбирда "Камолот" ЁИҲнинг университетдаги бошланғич ташкилоти раиси Қ.Вахобжанов сўзга чиқиб, бугунги кунда мамлакатимизда барча соҳалар қатори спортга ҳам Юртбошимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилаётганлиги ва бунинг самараси ўлароқ ёшларимиз эришаётган улкан ютуқлар ҳақида фикр юритди.

Мусобақа натижаларига кўра биринчиликни қўлга киритган "Шунқорлар" жамоаси ЎзМТДП Наманган шаҳар кенгаши ва "Камолот" ЁИҲнинг фахрий ёрлиқлари ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Нодир ҚОДИРОВ,
ЎзМТДП Наманган вилоят кенгаши "Ёшлар қаноти" раҳбари

Гиёҳвандлик иллати соғлом турмуш тарзимизга раҳна солади. Ёшлар саломатлигига жиддий зарар етказиб, оилаларга битмас — туганмас кулфат келтиради. Шу боис ҳам унинг олдини олиш ва унга қарши курашиш барчамиздан бирдек масъулият талаб этади.

Ёш рассомлар рағбатлантирилди

Яқинда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Сирдарё вилоят кенгаши "Ёшлар қаноти" томонидан вилоят расмлар галереясида "Биз гиёҳвандлик ва ОИТСга қаршимиз" мавзусида кўрик-танлов ўтказилди.

Ушбу танловда вилоятдаги 50 нафардан зиёд ёш ҳаваскор рассомлар ўзларининг ижод намуналари билан иштирок этдилар. Улар ўз асарларида гиёҳвандлик ва ОИТС хасталикларининг нақадар оғир ва аянчи оқибатларини ўзига хос тарзда тасвирлаб бердилар. Иштирокчиларнинг ижоди Ўзбекистон Бадиий академияси аъзоси, Республика Бадиий ижодкорлар уюшмасининг вилоят бўлими раҳбари, таниқли рассом Анорқул Бойбеков бошчилигидаги нуфузли ҳакамлар ҳайъати томонидан кузатилди. Уларнинг хулосаларига кўра 30 нафар ёшларнинг ижодий ишлари юқори баҳоланди. Жумладан, Гулистон шаҳридаги Ҳамза номли санъат мактаби ўқувчилари Муҳиддин Рисқиев, Ойбек Қаршиев, Шаҳноза Тошкенбоевалар томонидан чизилган суратлар барчага манзур бўлди.

Ёш рассомлар Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси вилоят кенгашининг ҳамда Республика Бадиий ижодкорлар уюшмаси вилоят бўлимининг фахрий ёрлиқлари ва совғалари билан тақдирландилар.

А.НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Йиғилиш танқидий руҳда ўтди

Заҳириддин Муҳаммад Бобур номидаги Миллий боғда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Андижон вилоят кенгаши фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Тадбирни очган ЎзМТДП вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Комилжон Отахонов иштирокчилар эътиборини шу куннинг долзарб вазифаларига қаратди.

Жумладан Юртбошимизнинг "Жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози, Ўзбекистон шароитида уни бартараф этишнинг йўллари ва чоралари" асарини халқимиз орасида кенг ўқиб-ўрганиш ва ҳаётга татбиқ этиш борасида қилинаётган ишлар чуқур таҳлил этилди. Бўлажак сайловлар олдидан партия қуйи бўғинларининг ташкилотчилик ва ғоявий-сиёсий ишларни ҳар қачонгидан кучайтириш, партия сафларини мустаҳкамлаш юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирилди.

— Халқаро Бобур жамғармасининг мақсад ва вазифалари Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Устав ва Дастурига тўла-тўкис мос тушади,- деди сўзга чиққан партия Марказий Кенгаши аъзоси, жамғарма раиси Зокиржон Машрабов. - Бобомиз Бобурмирзонинг хотирасини улуғлаш, бой ижодий меросини халқимизга етказиш йўлида қандай ютуқларга эришган бўлсак, барчасида партия фаолларининг муносиб улуши бор. Келгусида бу соҳадаги ишларимизни янада кучайтиришимиз лозим.

Шунингдек, йиғилишда партиянинг вилоят, шаҳар ва туман кенгашлари томонидан таъсирчан ва самарали тадбирлар ўтказиш каби партия фаолиятига доир долзарб масалалар бўйича камчиликлар муҳокама этилиб, уларнинг ечимини топиш юзасидан аниқ таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

М.ШАМСУДДИНОВ

Сув ҳақидаги сўз чуқур ўйланган ва масъулиятли бўлиши лозим

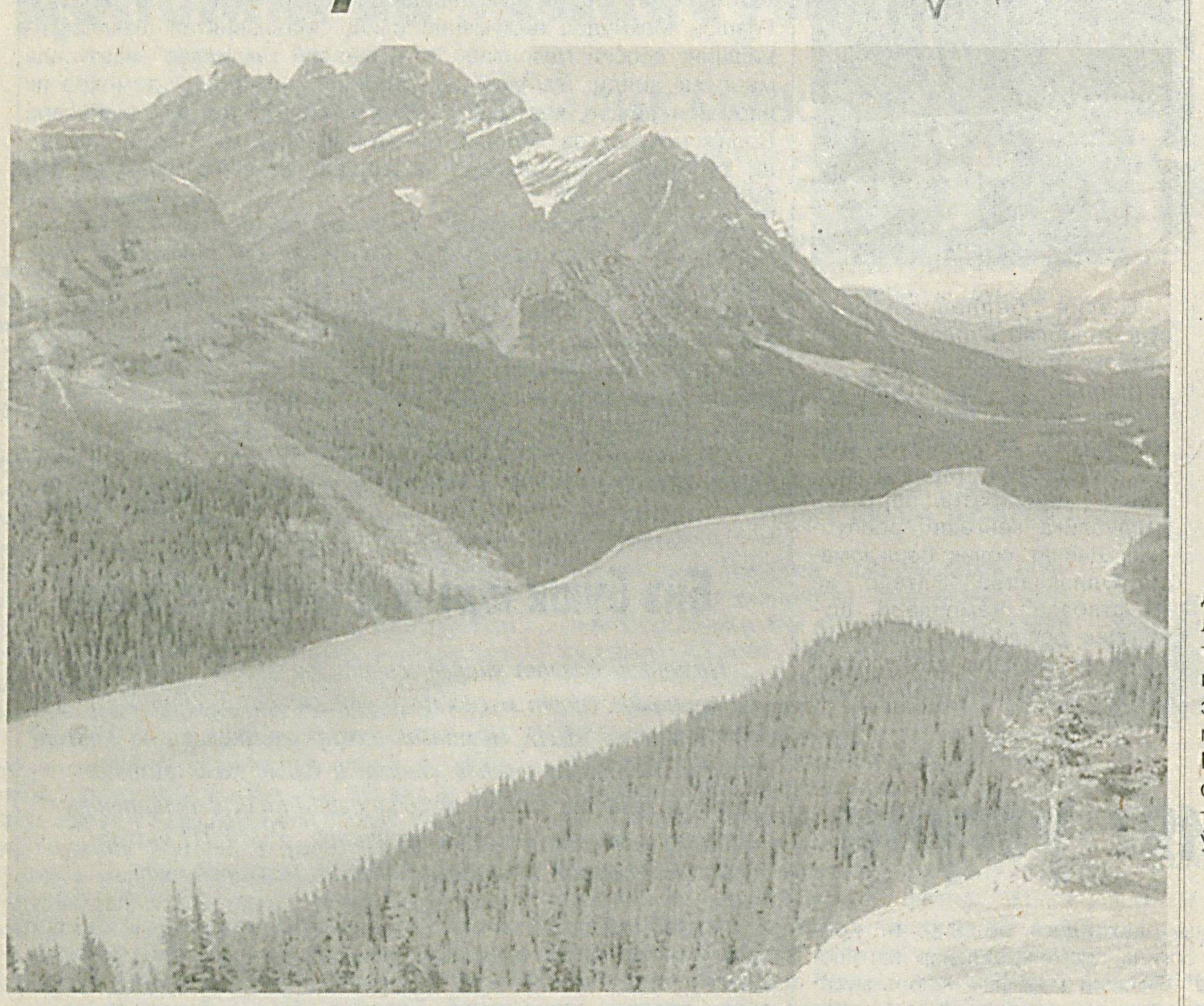

(Давоми. Боши 1-бетда)

Дейлик, Швейцария давлати Германиядан, Франция ёки Голландиядан Рейн дарёси унинг ҳудудидан бошланиши учун пул тўлашни талаб қилишини ақлга сиғдириш қийин. Ёки Германия ҳудудидан бошланадиган Европадаги энг узун Дунай дарёсининг қуйи оқимида жойлашган ўнлаб мамлакатлардан ушбу давлатнинг пул тўлашни талаб қилишини тасаввур этиб бўладими?..

Энди Жаҳон банкининг сув масаласига ёндашуви ҳақида.

"Марказий Осиёда сув ва энергетика ресурсларининг ўзаро боғлиқлиги, Сирдарё ҳавзасида минтақавий ҳамкорликни яхшилаш тўғрисида"ги маъруза "ишга тааллуқли мақола" тарзида тайёрланган бўлиб, банкнинг минтақавий департаменти мутахассисларидан бирининг имзоси билан электрон шаклда эълон қилинган.

Маълумки, "ишга тааллуқли мақола" – банк ходимларининг ўз фикрини ифода этиш шаклларидан бири бўлиб, унга қизиқиш туғилган тақдирдагина, муҳокама мавзусига айланиши мумкин, холос.

Дарвоқе, Жаҳон банкига мансуб ушбу бўлимда 14 мингта шунга ўхшаш материаллар мавжуд бўлиб, улар ушбу нуфузли халқаро ташкилотнинг расмий фикрини ифода этмайди, бор-йўғи унинг айрим ходимлари томонидан билдирилган "ёзма ўй-фикрлар"дан бошқа нарса эмас.

Таъкидлаш лозимки, Жаҳон банки низомига мувофиқ, барча таъсисчи мамлакатлар манфаатларини ифода этадиган банк Директорлар кенгаши томонидан маъқулланган қарорларгина ушбу банкнинг расмий фикри ҳисобланади.

Ҳолбуки, Жаҳон банки президенти Роберт Зелликнинг матбуотда эълон қилинган (2009 йил апрель) ва трансчегаравий дарёлар ресурсларидан фойдаланишда халқаро амалиётда қабул қилинган нормалар ва тартибга риоя қилиш, биринчи навбатда, экология ҳамда сув балансини сақлашга оқилона ва эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш борасидаги ўта муҳим масалалар ўз ифодасини топган мактубида қуйидагилар таъкидланган:

"Мен Сизнинг (Ўзбекистон томонининг) минтақадаги экологик мувозанатнинг ўта нозиклиги, бирор давлатнинг гидроэнергетика соҳасидаги имкониятлари ишга солинса, бу трансчегаравий дарёларнинг қуйи қисмида жойлашган давлатларда сув оқими камайишига олиб келмаслигини узил-кесил таъминлаш зарур экани, шунингдек, янги иншоотларни лойиҳалаштиришда улар барпо этиладиган ҳудудларнинг сейсмик хавфсизлигини инобатга олиш лозимлиги тўғрисидаги фикрларингизни тўла қўллаб-қувватлайман".

Шунингдек, у: "Жаҳон банки ошкораликни ҳамда барча манфаатдор томонларни ташвишга солаётган масалалар эътиборга олинишини таъминлаш мақсадида 2009-2010 йиллар мобайнида барча манфаатдор мамлакатлар билан маслаҳатлашувларни давом эттиради, тадқиқотларнинг натижалари тайёр бўла боргани сари Халқаро мустақил экспертлар комиссияси, шунингдек, манфаатдор мамлакатлар томонидан кўриб чиқилаверишини" таъкидлаган.

Ҳозирги вақтда Жаҳон банки томонидан Марказий Осиёда сув-энергетика масалалари бўйича айнан шу асосда янги стратегияни ишлаб чиқиш борасида иш олиб борилмоқда.

Бундай позиция 2009 йилнинг 13-14 май кунлари Афғонистон бўйича Исломободда бўлиб ўтган 3-Минтақавий иқтисодий ҳамкорлик конференциясида (RECCA) яна бир бор қўллаб-қувватланди. Унда 24 та асосий донор-мамлакатлар, 18 та халқаро ва минтақавий ташкилотлар, жумладан, БМТ ва унинг асосий тузилмалари, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки, шунингдек, бошқа етакчи халқаро молия институтлари вакиллари иштирок этди.

Конференция якунлари бўйича қабул қилинган ва "Исломобод декларацияси" деб номланган ҳужжатда "минтақавий лойиҳалар минтақанинг бошқа давлатлари учун салбий оқибатларга олиб келишига йўл қўймаслик мақсадида халқаро қонунчилик ва қабул қилинган нормаларга мувофиқ амалга оширилиши зарурлиги" қатъий таъкидланган.

Афсуски, бугун минтақа мамлакатларининг айрим экспертлари, ҳаттоки, давлат амалдорлари Марказий Осиёдаги улкан гидротехник иншоотлар совет даврида миллий энергетика активлари сифатида эмас, балки трансчегаравий дарёлар ҳавзасида жойлашган барча республикаларнинг манфаатларидан келиб чиқиб қурилганини инкор этишга уринмоқдалар.

Масалан, гидроэлектр станцияга эга бўлган Тўқтағул сув омбори минтақадаги барча республикаларнинг манфаатлари ҳисобга олинган ҳолда қурилган бўлиб, биринчи навбатда, Ўзбекистон, Тожикистон ва Қозоғистон ҳудудидаги суғориладиган бир миллион гектар ернинг сув таъминотини яхшилашга хизмат қилиши, шу билан бирга, сув омборининг ирригация режимини ўзгартирмаган ҳолда, Қирғизистон эҳтиёжлари учун 4,1 миллиард киловатт-соат гидроэлектр энергия ишлаб чиқариши лозим эди.

Хўш, бу борадаги бугунги аҳвол қандай?

ГЭСга эга бўлган Тўқтағул сув омбори (тўлиқ сув сиғими 19,5 кубокилометр, фойдали сув сиғими 14,0 кубокилометр) 1992 йилдан буён асосан энергетика режимида ишлаб келмоқда ва бир йилда 4,1 миллиард киловатт-соат энергия ишлаб чиқариш ўрнига 8,0-8,2 миллиард киловатт-соат энергия, яъни лойиҳада кўзда тутилганидан икки баробар кўп энергия ишлаб чиқармоқда.

Табиийки, бундай ҳолатда бир миллион гектар ернинг сув таъминотини яхшилаш ҳақида гапиришга ўрин ҳам қолмайди. Негаки, Тўқтағул сув омбори ишлашининг энергетика режимини таъминлаш учун қуйи оқимда жойлашган мамлакатларга катта зарар етказилмоқда. Яъни, умумий вегетация оқими 8,0 кубокилометр бўлган Норин дарёсидан мазкур сув омборини тўлдириш учун ўз ойларида камида 5 кубокилометр сув олиб қўйилмоқда. Бу қандай оқибатларга олиб келаётгани яхши маълум: Сирдарёнинг қуйи оқимида жойлашган мамлакатлар – Ўзбекистон, Тожикистон ва Қозоғистонда ўз даврида сунъий равишда сув тақчиллигини келтириб чиқармоқда.

Қуйидаги далилларга ҳам эътибор қаратиш лозим. Тўқтағул сув омборини 1990 йилдан буён (яъни, Тўқтағул гидроузели СССР Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тасарруфида бўлган пайтда) сув билан тўлдириш ва ундан фойдаланишга доир материаллар таҳлили шуни кўрсатадики, вегетация даврида (апрель-сентябрь) сув ўтказиш ҳажмининг йиллик умумий ўтказиш ҳажмидаги улуши ўртача 70-75 фоизни ташкил этган бўлса, 1991-2008 йилларда (яъни, Тўқтағул сув омборини сув билан тўлдириш ва ундан сув чиқариш Қирғизистон томонидан назорат қилина бошлаган даврда) бу кўрсаткич 45-50 фоизни ташкил қилди.

Бошқача айтганда, аслида, Тўқтағулда тўпланадиган сувдан фойдаланиш Қирғизистоннинг ўзида ҳам, қуйи оқимда жойлашган бошқа республикаларда ҳам сувдан фойдаланувчиларнинг вегетация давридаги манфаатлари эътиборга олинмасдан, энергетика режимига ўтказилган.

Ушбу минтақада жойлашган барча мамлакатлар ва халқлар манфаати йўлида сув-энергетика ресурсларидан самарали ва оқилона фойдаланиш масалалари ғоят нозик мавзу эканини, бинобарин, бу борада бирёқлама ёндашувга асло йўл қўйиб бўлмаслигини такрор ва такрор таъкидлашга тўғри келади.

Бу борада юксак масъулият, масалага чуқур ўйлаб, оғир-вазминлик билан ёндашиш, халқаро ҳуқуқни ҳурмат қилиш ва ўзаро мақбул оқилона, муроса йўлини излаш даркор.

О.РАЖАБОВ,
ЎзА шарҳловчиси

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

ҲУҚУҚ

Ўзбекистонда давлатимиз раҳбари Ислом Каримов раҳнамолигида амалга оширилаётган ҳуқуқий ислоҳотлар натижасида унинг таркибий қисми ҳисобланган жиноят қонунчилиги инсонпарвар, либерал нормалар билан тўлдирилиб, Ўзбекистон Республикасининг тегишли қонун ҳужжатларига, жумладан, Жиноят кодексига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш асосида такомиллашиб бормоқда.

Миллий руҳиятимизга мос қонун

ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш доираси кенгайтирилди

Нодир МУХТОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти етакчи илмий ходими

Ана шундай ўзгартишлардан бири Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2009 йил 27-28-март кунлари бўлиб ўтган ўн саккизинчи ялпи мажлисида маъқулланган "Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 66^1-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни бўлиб, ушбу қонун Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси томонидан 2009 йил 11 мартда қабул қилинган. Мазкур қонун 2009 йил 4 апрель куни матбуотда расман эълон қилинди ва кучга кирди.

Суд амалиёти таҳлили маълумотларига кўра, ярашув институти жорий қилинганидан буён ўтган 8 йил мобайнида 88 минг нафарга яқин шахс жиноий жавобгарликдан озод қилинган, жабрланувчиларга етказилган 17 миллиард сўмлик моддий зарар айбдорлар томонидан ихтиёрий равишда қопланган, 80 минг нафардан ортиқ шахс "судланган" деган тамғадан озод этилган.

Қонунни ишлаб чиқиш зарурати ва қабул қилишдан кўзланган асосий мақсад жиноят ишларини самарали тарзда ҳал қилиш учун ярашув институтини такомиллаштириш, мамлакатимизда амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг мантиқий давоми сифатида жиноят ишлари бўйича суд ишини юритишни янада либераллаштиришдан иборат. Аниқроқ айтадиган бўлсак, ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш қўлланилиши мумкин бўлган жиноятлар доирасини кенгайтиришдан иборат.

Шу ўринда ярашув институтининг жиноят қонунига киритилиши ва унинг самарадорлиги хусусида қисқача тўхталиб ўтиш лозим бўлади. Зеро, мамлакатимизда 2001 йилда бошланган кенг қамровли суд-ҳуқуқ ислоҳотлари, унинг таркибий қисми ҳисобланган жиноий жазоларни либераллаштирилиши муносабати билан жиноят қонунига бир қатор янги институтларга оид нормалар киритилди. Жумладан, ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятни содир этиб, ўз айбига иқрор бўлган, жабрланувчи билан ярашган ва етказилган зарарни қоплаган шахсларни жазоламай туриб ҳам жазодан кўзланган мақсадни таъминлаш мумкинлигини инобатга олиб, ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш институтига оид модда киритилди. Мазкур норма мазмунида жамиятда кишилар ўртасидаги ўзаро ишонч, тотувлик, адолатпарварлик, инсонпарварлик ва қонунга ҳурмат руҳини мустаҳкамлаш мезонлари устувор аҳамият касб этади. Бу эса айни пайтда халқимизнинг миллий руҳиятига мос бўлиб, миллатимизга хос бағрикенглик, кечиримлилик, олижанобликни ўзида ифода қилади..

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш ҳақидаги норманинг киритилиши билан жиноят содир этиб ўз қилмишидан пушаймон бўлган шахсларнинг жавобгарлиги масалаларини ижобий ҳал қилиш имкониятлари яратилди. Хусусан, жиноятдан жабр кўрган шахснинг ҳам, жиноят содир этган шахснинг ҳам манфаатларини ҳимоя қилишга кенг йўл берилди. Жиноят қонунига бу институтнинг киритилиши жиноят қонунчилиги сиёсатидаги либераллаштириш ва адолатпарварлик имкониятларини кенгайтиришнинг яна бир самарали механизми жорий этилди.

Таъкидлаш жоизки ярашув институти айбдорга содир этган қилмиши учун масъулиятни хис этишга ва ўз қилмишидан пушаймон бўлишга имкон беради, энг муҳими жабрланувчига етказилган моддий зарарнинг ихтиёрий ва қисқа вақтларда қопланишини таъминлайди.

Суд амалиёти таҳлили маълумотларига кўра, ярашув институти жорий қилинганидан буён ўтган 8 йил мобайнида 88 минг нафарга яқин шахс жиноий жавобгарликдан озод қилинган, жабрланувчиларга етказилган 17 миллиард сўмлик моддий зарар айбдорлар томонидан ихтиёрий равишда қопланган, 80 минг нафардан ортиқ шахс "судланган" деган тамғадан озод этилган.

Масалан, 2002 йилда ярашилганлиги муносабати билан 8,7 минг нафар шахс жиноий жавобгарликдан озод этилган бўлса, 2008 йилда бу рақам 21,8 минг нафарга етган. Агар бу рақамларга айбдорларнинг оила аъзолари ва яқин кишиларининг манфаатдорлигини қўшсак, яна минглаб инсонларнинг тинч ҳаёт тарзи сақланиб қолгани аён бўлади.

Бундан ташқари ярашув институтини қўллаш амалиёти йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Масалан, 2002 йилда ярашилганлиги муносабати билан 8,7 минг нафар шахс жиноий жавобгарликдан озод этилган бўлса, 2008 йилда бу рақам 21,8 минг нафарга етган. Агар бу рақамларга айбдорларнинг оила аъзолари ва яқин кишиларининг манфаатдорлигини қўшсак, яна минглаб инсонларнинг тинч ҳаёт тарзи сақланиб қолгани аён бўлади.

Шундай шароитда жиноий жазоларнинг либераллаштирилишининг мантиқий давоми сифатида ярашув институти қўлланилиши мумкин бўлган жиноят таркиблари доирасини кенгайтириш ҳам ижтимоий, ҳам жиноят-ҳуқуқий ислоҳотларимизнинг изчиллигини таъминлашга хизмат қилади. Шу боис, қонун ижодкорлари ушбу институтни тадбиқ этилиши мумкин бўлган яна бир қатор жиноятлар мавжудлигини кўрсатиш баробарида, Жиноят кодексига ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш мумкин бўлган, содир этилиш характери ва ижтимоий хавфлилик даражасига кўра ўхшаш бўлган яна ўн битта жиноят таркиби мавжудлиги аниқлаган. Натижада, қонун ижодкорлари томонидан "Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 66^1-моддасига ўзгартиш киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилиниб, маъқулланди ва кучга киритилди.

Мазкур қонун иккита моддадан иборат бўлиб, унинг биринчи моддаси билан Жиноят кодексининг 66^1-моддасига ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш мумкин бўлган янги моддалар киритилди. Жумладан, Жиноят кодексининг "Зўрлик ишлатиб ғайриқонуний равишда озодликдан маҳрум қилиш" деб номланган 138-моддасининг биринчи қисми, "Хат-ёзишмалар, телефонда сўзлашув, телеграф хабарлари ёки бошқа хабарларнинг сир сақланиши тартибини бузиш" деб номланган 143-моддаси, "Меҳнат қилиш ҳуқуқини бузиш" деб номланган 148-моддаси, "Ўзбошимчалик" деб номланган 229-моддаси, "Тадқиқот фаолиятини амалга оширишда хавфсизлик қоидаларини бузиш" деб номланган 256-моддасининг биринчи ва иккинчи қисмлари, "Меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини бузиш" деб номланган 257-моддасининг биринчи қисми, "Тоғ-кон, қурилиш ёки портлатиш ишлари хавфсизлиги қоидаларини бузиш" деб номланган 258-моддасининг биринчи қисми, "Ёнғин хавфсизлиги қоидаларини бузиш" деб номланган 259-моддасининг биринчи қисми, "Безорилик" деб номланган 277-моддасининг биринчи қисмларида белгиланган жиноятларни содир этган шахс, агар у ўз айбига иқрор бўлса, жабрланувчи билан ярашса ва етказилган зарарни бартараф этса, жиноий жавобгарликдан озод этилиши мумкин бўлади. Айниқса "Безорилик" жиноятини назарда тутувчи 277-модданинг биринчи қисмида кўрсатилган қилмишни содир этган шахсга нисбатан ярашув институтининг қўлланилишини ижобий баҳолаш мумкин. Бинобарин, "Безорилик" жинояти суд-тергов амалиётида энг кўп содир этиладиган жиноятлардан бири ҳисобланади. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Олий суди статистика маълумотларига кўра 2003 йилда 3915 та, 2004 йилда 3461 та, 2005 йилда 2951 та, 2006 йилда 2774 та безорилик жиноятлари содир этилган. Безорилик жиноятига ярашув институтининг жорий қилиниши мазкур турдаги жиноятлар бўйича судланган шахслар сонининг камайишига олиб келади. Бу эса жамиятимизда инсонпарварлик тамойилларига нечоғлик эътибор берилаётганидан далолат беради.

Зеро, бу билан жабрланувчига кўрган зарарни бартараф этиш имкониятлари яратилади. Табиийки, бундай имкониятлардан жабрланувчи ва айбланувчи бирдек манфаатдор бўлади.

Эслатиш лозимки, охирги беш йиллик статистика маълумотларига кўра, мазкур қонун билан янги киритилган жиноят таркиблари бўйича ҳар йили судланган шахслар сони умумий судланган шахслар сонининг ўртача 1,6 фоизини (730 нафар шахс) ташкил этмоқда. Демак, мазкур қонун қабул қилиниши муносабати билан бир қатор жабрланувчилар жиноят оқибатида кўрган зарарни ўз вақтида ундириб олиш, жиноят содир этган шахслар эса "судланган" деган тамғадан қутилиши мумкин бўлади.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш институти киритилганидан буён унинг доирасига тушувчи жиноятлар белгиланган моддалар сони кўпаймоқда. Агар солиштирадиган бўлсак, 2001 йилда жиноят қонунининг 26 та моддасида ижтимоий хавфи катта бўлмаган қилмишларга нисбатан ушбу институтни қўллаш назарда тутилган бўлса, мазкур қонун қабул қилунгунга қадар Жиноят кодексининг 31 та моддасидаги ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар бўйича ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш қўлланилиши мумкин эди. Мазкур қонун билан, Жиноят кодексининг яна 9 та моддасидаги ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар учун ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш қўлланилиши мумкин бўлади.

Демак, эндиликда Жиноят кодексининг 40 та моддасидаги ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар учун ярашилганлиги муносабати билан жиноий жавобгарликдан озод қилиш қўлланилиши мумкин.

Ярашилганлиги муносабати билан ишни тугатишнинг афзаллиги шундаки, биринчидан, жабрланувчига етказилган зарарнинг тез ва тўлиқ қопланиши таъминланади; иккинчидан, жиноят содир этган шахс жиноий жавобгарликдан озод этилгани учун судланмаган ҳисобланади; учинчидан, айбдорни кечириш орқали улар жазоланмасдан тарбияланади.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, ярашув институтининг амалда қўлланилиши ўзининг ижобий натижаларини бераётганлигини кўрсатмоқда. Яъни бу институт инсонпарварлик тамойилининг тобора кенгроқ қўлланиши нуқтаи назаридан жиноят қонунида одиллик тамойилининг ўзига хос кўриниши сифатида намоён бўлмоқда. Чунки, ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятларни содир қилган шахс айбига иқрор бўлиб, жабрланувчи билан ярашиш ва етказилган зарарни бартараф этиш имконига эга бўлса бу қилмишлар жиноят ҳисобланса-да, аммо унинг оқибатлари юқоридаги сабабларга кўра бартараф қилиниши жамиятдан ажратмасдан тарбиялашни тақозо қилиши инсон ҳуқуқларига риоя қилишнинг юқори босқичларига эришилганлигидан далолат беради.

Бундан ташқари Жиноят кодексига киритилган ўзгартишлар ҳуқуқий демократик давлат, кучли фуқаролик жамияти қуриш йўлида амалга оширилаётган жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация қилиш талабларига тўла мос келади ҳамда Ўзбекистонда инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликлари олий қадрият эканлигини яна бир бор тасдиқлайди.

МАЪНАВИЯТ

МУТОЛАА

Машраби мўътабар ўзум

“Машраби мўътабар ўзум” уч китобдан иборат монографиянинг маънавий-маърифий аҳамияти, тадқиқотнинг кўлами, ундан кутилган мақсад нималардан иборат бўлиши мумкин деган фикр муаллифни деярли ўн-ўн беш йилдан буён ижодий изланишга, муттасил ишлашга даъват этиб келади.

Муҳаммаджон ХОЛБЕКОВ,
филология фанлари доктори, профессор

Олим 1995 йил “Машрабнинг ижтимоий-фалсафий қарашлари” мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилгач, 2001 йилда “Машраби мўътабар ўзум” монографиясини нашр эттирган эди. Шундан сўнг у Машраб ҳақидаги илмий ва бадиий адабиётлар, тадқиқот ва манбаларни янада чуқур ўрганиб жиддий ривожлантирди. Мўмин Хошимхонов тадқиқотини янада теран, мазмунли тарзда ёритиш учун муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаган қуйидаги фикрни иш-ган ҳолда шоир ижодини тарғиб этишни бош мақсад қилиб қўйди.

Муаллиф бугунги кунда Машраб ҳаёти ва ижодига бағишланган тадқиқотларини уч китоб ҳолида ўқувчига тақдим этди. Уч китобдан иборат “Машраби мўътабар ўзум” деб номланган монографиялар мазмун ва моҳият жиҳатидан бир-бирини такрорламайди. Биринчи китобда шоир ижоди фалсафий, иккинчи китобда социологик, учинчи китобда эса адабий-бадиий талқинда таҳлил этилади.

Хусусан, “Машраби мўътабар ўзум” монографиясининг “биринчи китоб”и фалсафий таҳлил натижаси бўлиб мутафаккир шоир Машраб ҳаёти ва ижодига файласуф олимлар муносабати, унинг дунёқарашига таъсир этган омиллар, ижодига мумтоз алломалар таъсири, ислом дини, тасаввуф, Шарқ ахлоқига бўлган муносабати шоир шеърияти ва турли мавзуларга бағишланган ғазаллари воситасида кенг таҳлил этилиб, намуналар берилган.

Тадқиқотда Ўрта аср Шарқ фалсафий шеъриятида муҳим ўрин тутган Низомий Ганжавий, Шайх Саъдий, Хофиз Шерозий, Жалолиддин Румий, Абдураҳмон Жомий, Низомиддин Алишер Навоий, Саид Имомиддин Насимий, Мирзо Абдулқодир Бедил анъаналарининг Машраб ижодида нечоғлик эътироф этилгани ва бу салафларнинг мутафаккир шоир ижодига таъсири масалалари ҳам таҳлил кўзгусидан ўтказилган.

Муаллиф “Машраби мўътабар ўзум” Машраб ва Мовароуннаҳрда ижтимоий таназзулнинг социологик таҳлили (XVII-XVIII асрлар) деб номланган иккинчи китобида мутафаккир шоир замонасининг илғор ижтимоий фикр тараққиётига қўшган ҳиссаси, ғояларнинг фалсафий, ахлоқий, сиёсий, тасаввуфий, диний, маънавий, таълимий қарашларидан баҳраманд бўлганлиги миллий мустақиллигимизнинг тухфаси эканлигини алоҳида қайд этиб ўтади ва юқоридаги фикрларни социологик нуқтаи назардан таҳлил қилади.

Хусусан, “Машраби мўътабар ўзум” монографиясининг “биринчи китоб”и фалсафий таҳлил натижаси бўлиб мутафаккир шоир Машраб ҳаёти ва ижодига файласуф олимлар муносабати, унинг дунёқарашига таъсир этган омиллар, ижодига мумтоз алломалар таъсири, ислом дини, тасаввуфга, Шарқ ахлоқига бўлган муносабати шоир шеърияти ва турли мавзуларга бағишланган ғазаллари воситасида кенг таҳлил этилиб, намуналар берилган.

...нинг асосий методологик йўриғи деб билди: “Халқимизнинг хотираси ажойиб номларга бой. Бутун жаҳонга машҳур бўлган ал-Хоразмий, Имом Бухорий, Термизий, Беруний, ибн Сино, Аҳмад Яссавий, Улуғбек, Навоий, Машраб ва бошқа кўплаб алломалар маънавияти кенг ва бой ҳаётда қисмати оғир бўлган сиймолардир. Улар ўзи ҳақиқат бўлган халққа бағишладилар. Буюк аждодларимизнинг улуғ номлари, халқ хотираси ва унинг тақдири муносиб давом этишга лойиқдир”.

Дарҳақиқат, у турли асрлар давомида ҳаёти ва ижоди кам ўрганилган мутафаккир ва файласуф шоирларимиздан бири Бобораҳим Машраб эди. Холисона айтганда, Машраб ижодини ўтган аср 90- йиллари ва мустақиллик йилларидан кейин кенг кўламда ўрганиш, унинг ҳаёти, фаолияти, асарлари билан яқиндан танишиш борасида илк тадқиқотлар майдонга кела бошлади.

Ўзбек мумтоз адабиёти, хусусан ғазал мулкига ҳазрат Алишер Навоийдан кейин салмоқли ҳисса қўшган мутафаккир шоирлардан бири шубҳасиз Бобораҳим Машрабдир.

Коммунистик мафкура қуроли бўлган социализм адабий танқидчилигида Машраб ижодига юзаки қаралиб, унинг дилбар ва оташин ғазаллари даҳрийга руҳга мослаштирилиб талқин қилинди, худосизлар учун ялов - байроқ бўлиб, замонга мослаштирилгани ҳам сир эмас.

Мўмин Хошимхонов илмий тадқиқотларида ўз олдига Машраб сиймосини, унинг халқимиз учун қолдирган маънавий-маърифий меросининг нечоғли аҳамияти юксак, мазмун-моҳияти чуқур эканлигини, ундан айниқса ёш авлод баҳраманд бўлишлигини англа-

Машраб ўз салафлари изидан бориб, “Мабдаи нур” (“Нурнинг ибтидоси”), “Аллох нурининг жило бериши”, “Кимё” (“Кимматбаҳо, ноёб иксир”), “Вайсул Қаран” асарларини яратганлиги, ғазаллар, мустаҳзодлар, мухаммаслар, мураббаълар, мусамман, мусаддас, маснавий, фард ва тўртликларини, бу жанрлардаги асарларнинг ўзбек адабиёти, фалсафаси, социологияси тарихида ижтимоий ва сиёсий, фалсафий ва диний фикрларни ўзида акс эттирганлигини, унинг бугунги кундаги маънавий ва маърифий ғояларга ҳамоҳанглиги каби масалалар ҳам китобда кенг ёритилган.

Шунингдек, муаллиф ушбу монографияда хур фикрли мутафаккирнинг фалсафий, ижтимоий-социал қарашлари маҳсули бўлган шеърлари халқ руҳига нечоғлик кириб борганлиги, ижтимоий-таълимий, ахлоқий-дидактик қарашлари билан уч ярим асрдан буён нафақат шарқ, балки ғарб халқлари цивилизацияси тараққиётида ҳам катта мавқега эга бўлиб келаётганини таъкидлайди.

Мазкур тадқиқотнинг кўлами Машраб яшаган даврнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий аҳволи, даврнинг маданий-маънавий хусусиятлари, шунингдек Бобораҳим Машраб

ҳаёти ва ижодий мероси тарихий-тадрижий ҳақиқатни тиклашга, ўзбек халқининг маънавий-ижтимоий тараққиётини холисона ёритиб беришга хизмат қилиш даражаси монографияда кенг ёритилганлиги билан белгиланади. Мутафаккирнинг бой адабий, ижтимоий мероси, унинг Ватан, она юртни севиш, миллий ифтихор, ҳақ ва ҳаққоният, инсоф ва диёнат, меҳр-мурувват, ахлоқ, тенглик, шахс ва жамият ҳақидаги таълимий-тарбиявий аҳамиятини сақлаб қолган ҳолда, инсон маънавиятининг шаклланишида ўзига хос ҳисса бўлиб қўшилганлиги эътироф этилади.

“Машраби мўтабар ўзум” Бобораҳим Машраб ижтимоий-маънавий, диний, тасаввуфий, ахлоқий мероси ва унинг илмий-бадиий адабиётдаги талқини (XVII-XVIII асрлар) деб номланган учинчи китобда муаллиф маънавият тарихида юксак мақом ва мартабага эга бўлган мутафаккир ижодини кенг режада ўрганишни, шоирнинг 1990 йилда нашр қилинган “Меҳрибоним қайдасан”, 2006 йилда босилиб чиққан Машраб “девон”идаги шеърларни таҳлил қилиш орқали амалга оширади.

Маълумки, ўзбек халқининг тарихий тараққиёти даврида моддий ва маънавий маданияти бир текисда ривожланган эмас. Унда биз уйғониш, юксалиш билан бир қаторда депсиниш, турғунлик ҳолатларини ҳам кузатамиз.

Зеро, халқимизнинг маданий мероси, юксак маънавий қадриятларини чуқур ва атрофлича ўрганиб, уларни диёримизда яшовчи ҳар бир инсоннинг онгига сингдириш, айниқса, ёш авлодни маънавий етук, фидойи кишилар қилиб тарбиялаш ҳозирги кунда энг долзарб масалалардан ҳисобланади.

Муаллиф юқоридаги тадқиқотларнинг давоми тарзида монографияда Бобораҳим Машраб яшаган ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий аҳвол, маданият ва илм-фан, маънавий фикрнинг муҳим хусусиятлари, шунингдек, шоирнинг ижтимоий маънавий мероси таҳлилида Бобораҳим Машраб ҳаёти, унинг ижодий мероси, шоир сиймосининг “Қиссаи Машраб”да ёритилиши, шунингдек, авлиёи Ҳақ шахсиятининг бадиий адабиётлардаги талқини, мутафаккир ижодиётининг илмий адабиётлардаги тадқиқи масаласини ҳам ёритишга ҳаракат қилган.

Машраб ижтимоий-маънавий дунёқарашидаги шоир сиймоси, шахсиятини белгиловчи омиллар бугунги кун нуқтаи-назаридан кўриб чиқилганлиги шоир қиёфасини акс эттирувчи қисса ва тазкиралардаги афсона ва ривоятлар заминидаги мазмун ва маъно, илмий-бадиий адабиётлардаги маълумотлар унинг ижтимоий-маънавий, тасаввуфий, диний ва ахлоқий қарашларидаги миллий ва умуминсоний қадриятлар ҳар томонлама муфассал илмий тадқиқ қилинганлигидадир.

ТЎҒРИ СЎЗ

Барчамиз масъулмиз

Халқимизнинг гўзал урф-одатлари, ибратли анъаналари, боқий қадриятлари бор. Лекин шу билан бир қаторда, урф-одатларимизга зид, сунъий равишда ўйлаб топилган маросимлар, тўйлардаги исрофгарчиликлар, дабдаба ва манманликка берилиш ҳали ҳамон ҳаётимизда учраб турганлиги кўпчиликни ташвишга солмоқда. Элимизнинг “Уй сеники, тўй сеники аммо урф одат халқники”, деган нақли замирида ўзига хос маъно мужассам.

Акобир САЙИДОВ,
“Milliy tiklanish” мухбири

Бир неча йил бурун ҳамқишлоғимнинг бошига оғир кулфат тушиб қолди. Ҳаминқадар яшаётган оиланинг бир аъзоси ҳаётдан кўз юмди. Марҳуманинг отаси қўшнисига дарди ҳол қилаётганини эшитиб қолдим. “Кулфат сўрамай келаркан-да, ишим бир оз юришмай турганди. Маъракаю худойиларга пулни кимдан олиб турсам экан?” Шунда отани жудолик дарди билан бирга олдинда турган, узоққа чўзиладиган худойилар ташвишга солаётганини ҳис қилдим. “Шундайликка шундай-ку, аммо элдан кам бўлсангиз”, - деб қолди маслаҳатгўй, - “Яхши бўлмайдида”... Шу ўринда айтиб ўтиш жоиз баъзиларимиз, тўсатдан тушган ташвиш юкиданми, маслаҳат сўрашга арзигулик инсонни топишда янглишамиз.

Маънавий бойликнинг моддий бойликдан устун қўйилиши ва бу давлат сиёсати даражасига кўтарилиши, Юртбошимиз қабул қилган тўй ва маърака маросимларидаги дабдабабозлик, исрофгарчилик ва манманликка қарши қаратилган Фармон чин маънода замон ўзгаришларидан қатъий назар ўз моҳияти ва аҳамиятини йўқотгани йўқ.

Эътибор берсак, урф одатларимиз қаторидан жой олаётган баъзи бир маънисиз маросимларнинг асл манбаси қаерда эканлигини тополмай қийналамиз. Шунда бу каби қўштирноқ ичидаги одатларнинг илдизи бошқаларга билиб билмай тақлид қилиш, ўзимизнинг бемисл қадриятларимизни чуқур англаб етмаслик натижаси эканлигини тушунамиз. Баъзилар бундай ортиқча маросимларни дин билан боғлашади. Ушбу масалани янада ойдинлаштириш мақсадида соҳа мутахассисларидан бирининг фикри билан танишамиз.

Абдулҳамид Турсунов, Ўзбекистон Мусулмонлар идораси фатво бўлими мудири:

- Инсон барча махлуқотлар ичида ақл, тафаккури билан азиз ва мукаррамдир. У энг аввало шунга муносиб бўлмоғи жоиз. Қуръони Каримда “Ҳаддан ташқари исрофгар бўлманглар” дейилган. Исрофгарчилик ҳар бир нарсада бўлиши мумкин. Емак-ичмакдами, гап-сўздами, кийимдами, одамлар билан бўладиган муомаладами ва ҳоказо. Демак бажарадиган барча ишимизда меъёрдан чиқилса исрофгарчилик юзага келади. Масалан, бир кишининг топадиган даромади муайян, аммо қиладиган харажати унга қараганда икки баробар кўп. Мана бу ҳақиқий исрофгарчиликдир. Динимизда бунга буюрилмаган. Ҳар бир нарсани чегараси билан истеъмол қилинг дейилган. Ҳаттоки дарё соҳилида турган бўлсак ҳам сувни исроф қилишдан қайтарилганмиз. Чунки, барча нарса ҳисобли, барчаси маълум миқдорга асосланган. Ҳисобсиз экан деб исроф қилишлик, ҳар жойга сочиб юборишликка динимиз буюрмаган, буюрмайди ҳам.

Дарҳақиқат, бу фикрлар замирида улкан маъно мужассам. Бир оила бошлиғи вафот этиб моддий таъминотчисидан айрилса, фарзандлари етим қолган бу хонадонда кейинги яшаш шароитининг ташвишига тушиб қолиши табиий. Маросимларга кетадиган маблағни етим қолганларнинг эҳтиёжи учун сарфласа нур устига аъло нур бўлади. Машҳур уламо Шаҳобиддин ал Марғинонийнинг “Ал-Барқул Вамиз” китобида: “Халқимиз ичида тарқалган кўп худойилар ношаръий садақалардандир. Ундан на майитга ва на соҳиби хонадонга савоб бор”, дейилган. Ҳозирги кунда кенг тарқалган “пайшанбалик”, “якшанбалик” деб худойилар қилиш ва “йигирма”, “қирқ” номи билан катта-катта қозонларда ош дамлаш хурофий одатлар бўлиб, бу ўз навбатида бир қанча исрофгарчиликка олиб келмоқда.

Оила учун чақалоқнинг дунёга келиши – энг қувончли ҳодиса. Ота боболаримиз бу ажойиб кунни қандай нишонлашган? Ҳар ҳолда шу кунда ҳам ўз-ўзини кўз-кўз қилишга уринмаганлиги аниқ. Қўни-қўшни, қариндош-уруғ — жами беш-олти киши, дўппидай ош дамланган. Ошдан кейин домла чақалоқнинг қулоғига азон айтиб, исм қўйиб берган. Ҳозир эса қирқ-эллик килограмм гуруч билан дошқозонда ош дамлаб, маросимга шунга яраша меҳмон таклиф этишади. Бир томонда карнай-сурнай, иккинчи томонда хонандаю раққосалар, учинчи томонда ичкиликбозлик... Ундан ташқари анъанага айланиб бораётган яна бир иллат — чақалоқни туғруқхонадан лимузинда олиб чиқмаса уят саналмоқда.

Қўни-қўшни, қариндош-уруғ — жами беш-олти киши, дўппидай ош дамланган. Ошдан кейин домла чақалоқнинг қулоғига азон айтиб, исм қўйиб берган. Ҳозир эса қирқ-эллик килограмм гуруч билан дошқозонда ош дамлаб, маросимга шунга яраша меҳмон таклиф этишади. Бир томонда карнай-сурнай, иккинчи томонда хонандаю раққосалар, учинчи томонда ичкиликбозлик... Ундан ташқари анъанага айланиб бораётган яна бир иллат - чақалоқни туғруқхонадан лимузинда олиб чиқмаса уят саналмоқда.

Умида Дўстмуҳаммедова, Ўзбекистон «Маҳалла» жамғармаси, Тошкент шаҳар бошқаруви оила, хотин қизлар ва маслаҳатчилар билан ишлаш бўлими бош мутахассиси:

- Юртбошимизнинг фармонлари қабул қилингандан кейин ҳар бир маҳаллаларимизда тўй комиссиялари шу асосда ўзларига режалар белгилаб олганди. Ҳар бир туман ҳокимликларида, маҳаллаларда маъракa-маросимларни тартибга солиш бўйича комиссиялар тузилди. Жамоатчилик назоратлари ўрнатилди. Шу билан биргаликда тўй қилиш ёки бошқа маросимларни ўтказиш бўйича маҳалла бошқарувига мурожаат қилганлар билан суҳбатлар ўтказиш йўлга қўйилди. Шунча саъй ҳаракатларга қарамасдан тўйлардаги дабдабабозликлар, исрофгарчиликлар учраб турибди. 2000 йилда хотин қизлар қўмитасининг таклифига асосан маҳаллаларимизда маросимларни исрофгарчиликсиз ўтказиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқилди. Шу тавсиялар ҳар бир маҳаллалар, тўй комиссиялари раисларига тарқатилди. Маҳаллаларда тўй комиссиясининг раиси этиб маҳалланинг раиси қабул қилинган. Унинг таркибига маҳалла хотин қизлар комиссиясининг раислари, диний-маърифий ишлар бўйича маслаҳатчилар, маҳалладаги обрўли отахонлар киради. Бу борада Мусулмонлар идорасининг вакиллари билан ҳам ҳамкорлик олиб борилмоқда. Шу билан биргаликда хотин қизлар комиссиялари, диний-маърифий ишлар бўйича масъул ходимлар томонидан чалларни, тўй тоғораларини, эрталабки келин саломларни камайтириш бўйича хотин-қизлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилмоқда. Ҳайит маросимларимизда келинларимизни уч кунлаб меҳмон кутишлари қисқартирилди. Собир Раҳимов туманидаги Намуна маҳалласи, Ҳамза туманидаги Аҳмаджон Назаров, Шайхонтоҳур туманидаги Чақар маҳалласида олиб борилган ишларни бунга мисол қилиб кетиришимиз мумкин.

Ўзим бир маҳалла аъзоси сифатида айни дамда ҳам тўйларимиздаги олдибердиларни ортиқча деб ҳисоблайман. Берувчи учун ҳам, олувчи оила учун ҳам. Бу оилаларда ортиқча сарф-харажатни келтириб чиқаради. Шахсан ўзим иккита ўғил уйлантирдим, келин туширдим. Қудаларим билан келишган ҳолда олдиберди тоғоралар, сарпо-суруқлар ўрнига ёш оилаларимиз учун керак бўладиган рўзғор буюмлари олиб беришга жазм қилдик. Шу боисдан ҳозирда ҳам фарзандларимиз аҳил яшашмоқда. Бошқаларга ҳам шуни тавсия қиламан.

Суҳбатимиз давомида Умида опанинг тўлқинланиб гапирганида ҳам жон бор. Президентимиз: “Ўзбек халқи азалдан жамоа туйғусига мойил”, деб алоҳида таъкидлаганлар. Бу ибора замирида чуқур маъно мужассам. Жамоа туйғуси бўлмаган халқда бирлик ҳам, сахийлик ҳам бўлмайди. Чиндан ҳам халқимиз саховатли халқ. Топганини эл-юрт олдига қўйсам дейди. Шундан завқланади, меҳмон чеҳрасидаги табассумдан роҳатланади. Шу сабабданми элимиздаги тўйсеварликни камситиб бўлмайди. Тўй қилмаган ёки тўйга бормаган ўзбек бўлмаса керак. Тўйларимиз ва маросимлар мусобақа учун эмас, хайру саховат учун хизмат қилса, халқимизнинг юксак маънавият ва маданиятини намойиш қилса айни муддао бўларди. Бу учун давлат ташкилотлари билан бир қаторда кенг жамоатчилик, жумладан сиёсий партиялар, айниқса миллий қадриятларни ҳимоя қилишни ўз дастурий мақсадларида бош вазифа сифатида белгилаган “Миллий тикланиш” демократик партияси ташкилотлари ва аъзолари алоҳида жонбозлик кўрсатишлари керак.

ҚУТЛОВ

Нурли йўл

унга фақат тинимсиз меҳнат, истеъдод ва инсонийлик фазилатлари орқали етишиш мумкин

Жўшнинг катта бойлиги борки, бу шу юртнинг танти, сахий, меҳнаткаш одамларидир. Мураббийларимиздан Ғайбулла Темиров ана шу Жўш қишлоғидан чиққан тарих фанлари доктори, ҳам эл эъзозлаган инсонлардан биридир.

Равшан РАЖАБОВ,
фалсафа фанлари номзоди, доцент

Самарқанд Давлат университетининг тарих факультетини муваффақиятли тамомлаган Ғайбулла Темиров туғилиб ўсган қадрдон маскани Жўшга қайтиб келди. Ўзи ўқиган 56-мактабда тарих ва жамиятшунослик фанидан ўқувчиларга дарс бера бошлади.

Ўз устида ишлаш ва тинимсиз изланишлар натижасида Ғайбулла Темиров Ўзбекистон Фанлар академиясининг Тарих институти аспирантурасига ҳужжатларини топширди. Синовлардан муваффақиятли ўтиб аспирантурага қабул қилинди.

Бу ерда у ўзининг истеъдоди ва салоҳияти туфайли таниқли олим, республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, тарих фанлари доктори, профессор Ҳ.Иноятовнинг назарига тушди. Ёш мутахассисдаги тиришқоқлик ва журъатни англаган профессор унга раҳбарлик қилди, фаннинг ҳали ўрганилмаган қирралари ҳақида гапириб, чорвачилик тарихи билан шуғулланишни тавсия этди.

Дарҳақиқат бу соҳа Ғайбулла Темиров учун бегона эмас эди. Нурота, Қўшработ азалдан қоракўлчилик ривожланган туманлар ҳисобланади. Бундан ташқари Самарқандда Қоракўлчилик илмий-тадқиқот институти фаолият кўрсатади. Албатта, булар илмий изланишлар учун яхшигина манба бўла олади.

1972 йилда танланган мавзуси бўйича номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилган бўлғуси олим тарих фанлари номзоди илмий даражасига эришди.

Ғайбулла Темиров илмий ишлар билан бир қаторда педогогик фаолиятидан ҳам узилмади.

1967 йилда янги ташкил этилган Самарқанд Давлат педагогика институтида кўп йиллар бўлғуси ўқитувчиларга дарс берди.

Энди домланинг олдида яна бир юксак довон турарди. Шу мақсадда Ғайбулла Темиров Москвага йўл олди. Собиқ иттифоқ Фанлар академияси Тарих институтининг докторантурасига ўқишга қабул қилинди. Унинг докторлик иши Марказий Осиё республикаларини қамраб олган мавзу бўлиб, қишлоқ хўжалигининг чорвачилик тарихи соҳасига тааллуқли эди. Олган илмий мавзуси юзасидан ўнлаб мақолалар, монографиялар ёзди. Ниҳоят 1991 йилнинг апрель ойида докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Ватан истиқболи Ғайбулла Темировга қувонч, ҳаётига, илмий-педагогик фаолиятига куч-ғайрат бағишлади. Домланинг илмий-педагогик фаолияти 2002 йилдан буён Навоий шаҳри билан боғлиқдир. Ғайбулла Темиров Навоий Давлат педагогика институти тарих факультети “Умумий тарих” кафедраси мудири лавозимида фаолият кўрсатиб келмоқда.

— Мен ҳаётимдан мамнунман. Истиқлол, мустақиллик халқимиз учун буюк неъмат. Эл-юртимиз бахтига Ислом Каримовнинг республикамизга раҳбар бўлгани яна бир бахт. Бир тарихчи олим, кўпни кўрган инсон сифатида шуни айтаманки, давлатимизни гуллаб-яшнаши учун Президентимиз томонидан тамал тоши қўйилди,- дейди Ғайбулла ака суҳбатларимизда.

Ғайбулла Темиров бир қанча шогирдлари, уларнинг жамият фаровонлиги учун қўшган ҳиссасидан фахрланса арзийди. Домланинг илмий раҳбарлигида ўн тўрт нафар илмий ходим номзодлик диссертациясини ёқлаган. Иккита докторлик ишига эса бевосита раҳбарлик қилиб келмоқда. Ғайбулла Темиров 30 дан ортиқ илмий-оммобоп китоб ва рисолалар муаллифи.

Тарих фанлари доктори Ғайбулла Темиров 70 ёшга тўлмоқда. Домлани муборак ёши билан қутлар эканмиз, у кишига узоқ умр, сиҳат-саломатлик, устоз-мураббийлик фаолиятида ҳеч қачон толмаслигини тилаб қоламиз.

НИГОҲ

Айтишларича, одам боласи она бағрида бунёд бўлиб, юрак аталмиш аъзоси шаклланиши биланоқ унинг неча маротаба уриши, кучи қанча йилгача етиши шу мурғак қалбга жойлаб қўйишлар экан. Агар бирор фалокат, бахтсиз тасодиф ортидан инсон нобуд бўлмаса, тана ҳар қанча соғлом сақланмасин, юракнинг қуввати тугагач, умр ҳам поёнига етаркан. Худдики, батареясининг заряди тугаётган соатнинг тўхташи янглиғ... Бошқача қилиб айтганда, бу дунёга келиб қанча умр кўрмоқлик ҳар кимнинг пешонасига битилган тақдири азал эканига тан бериш барчамизга тан.

Раҳмон ҚЎЧҚОР

Мактублар сўзлайди

Лекин буларнинг барини билиб, бўйинга олиб туришингга қарамай, ақлу тафаккур аталмиш қайсар куч сени қайта-қайта мулоҳазага тортаверади. Масалан, XX аср ўзбек миллий адабиётининг улуғ дарғалари Ойбек, Ғафур Ғулом, Мақсуд Шайхзода, Абдулла Қаҳҳорлар тўғрисида ўйлаганда, бир оғриқли савол кишини мудом безовта қилади. Агар ўша даврдаги ҳужжатли кинотасвирлар, фотосуратларга синчков назар ташланса, замондошлари хотирасига диққат қилинса, Ойбек ҳам, Ғафур Ғулом ҳам, Шайхзода-ю Абдулла Қаҳҳор ҳам олтмиш ёшга етар-етмай ҳам жисмонан, ҳам руҳан кексайиб, хориб қолганига гувоҳ бўламиз. Бу алломалардаги улкан билим ва тажриба, тафаккур ва дониш қувватининг жисму жонда аксланиши тўғрисидаги маълум қарашларни ёддан қочирмаган ҳолда, боя айтганимиз аҳволнинг шарҳи шу билангина изоҳланмаслигини таъкидламай иложимиз йўқ. Бунга бизни ҳам тили, ҳам қалбига заха етказилиб, ўн йиллар давомида ярим фалаж ҳолда яшашга маҳкум этилган Ойбек домланинг унсиз сиймоси, бир пайтлар сақичдек қоп-қора бўлган сочлари эллик ёшдан кейиноқ буткул оқариб кетган Абдулла Қаҳҳорнинг бир нуқтага узоқ тикилиб хаёл суриб қолишлари, ҳаваскор кинотасвирчига қараб ҳовлидаги тўр беланчакда [illegible] Ғафур Ғулом [illegible]

Унда нега бу тўртовлон ҳам ўзларига тенгдош-замондош бўлган бошқа ўнлаб ижодкорлар сингари узоқ вақт умргузаронлик қилиб, саксон-тўқсон ёшлик тўйларини тирик нишонлай олмадилар? Нима учун улар бор-йўғи олтмиш ёш атрофида [illegible]? Шу муносабат билан эълон этилган некрологлар – таъзияномаларда [illegible]

Бу оғир саволларнинг жавоблари ҳам шунга яраша мураккаб эканини, агар уларга бафуржа тўхталинса, суҳбатимиз [illegible]

Тилларда "бонг урингиз янги турмуш-чун",
Зеҳн... окурқадай оёқ остида.

Дарҳақиқат, тил ила дил айро тушган замонда [illegible]

Ўтган асрнинг 20-30-йилларидан фарқли ўлароқ, 50-60-йилларга келиб, бу ижодкорлар дунёқарашида [illegible]

Шу маънода, ўша йиллари адабиёт майдонида пайдо бўлган ҳар бир янги истеъдод [illegible]

Мана шундай умидли ёшлардан бири – шу кунларда таваллудига 80 йил тўлаётган таниқли ёзувчи ва публицист – Анвар Муқимов бўлган.

Ёзувчининг шахсий кутубхонасида сақланаётган, унга Абдулла Қаҳҳор томонидан ёзиб жўнатилган тўртта хатда [illegible]

Анвар Муқимов асарларини ўқир эканмиз, унда Абдулла Қаҳҳор ижодидан кучли таъсирланиш, [illegible]

"Қўқон шамоли кишида кутириб кетади. [illegible]"

Аёлга кун ўтади, тилги тун ўтади, бироқ бу бешафқат шамолнинг [illegible]

юзлари, ориқ, кичкина қўллари қонсиз, оппоқ. Чўкиб кетган нурсиз кўзларини болаларига тикади. Чексиз меҳр билан, тенги йўқ бир қизғаниш ҳисси билан тикилади. Гўё парвардигор булардан холани эмас, холадан буларни тортиб олаётгандай..."

Анвар Муқимов ижодий меросида жиддий ҳикояларидан ташқари ўнлаб ҳажвий асарлари ҳам муносиб ўрин эгаллайди. Уларда, аввало, мавжуд воқеликка танқидий нуқтаи назардан ёндашиш тамойили бўртиб кўринади. Бунда ижодкор диққати бир-икки одамгагина хос бўлган камчилик-нуқсонларни кўрсатишга эмас, балки, бу одамларни шундай бўлиб қолишга (ёхуд шундай бўлиб олишга!) мажбур этган ижтимоий-маънавий муҳит иллатларини тасвирлашга қаратилади. Ёзувчи шўро замонидаги юзакичиликлар, иккиюзламачиликлар, жамиятни ва одамларни бошқаришдаги, муомала-муносабатдаги ўзбекнинг табиатига ўтиришмайдиган усуллар устидан ниҳоятда халқона услубда кулишга ҳаракат қилади ва жуда кўп ўринларда шунга эришади ҳам. Бу жараёнда, албаттаки, ўша давр цензурасининг зийрак назарини чалғитиш, мазах оҳангини гўё айрим персонажларгагина тегишлидек қилиб кўрсатиш, "қизим сенга айтаман, ҳо-о-в, келгинди келиним, сен эшит!" тарзида иш кўриш [illegible]

Абдулла Қаҳҳор 1965 йилнинг 14 ноябрида Анвар Муқимовга қисқа, бироқ [illegible]

"Анваржон!

"Бизнинг ташаббус"ни ўқиб қувониб кетдим.

Сизда сатирик ёзувчининг ўткир кўзи, кучли [illegible] бор. Бу соҳада муваффақият қозонишингизга аминман.

Ҳурмат билан, А.Қаҳҳор."

Ўзбекнинг таниқли адибидан бундай самимий, илиқ гапларни эшитиш замонасининг унча-мунча қаламкашига насиб этавермаган. Қолаверса, А.Қаҳҳор назарига тушган "Бизнинг ташаббус" сатирик ҳикоясида [illegible]

Ажойиб кунларнинг бирида *"Мактаб коровули Маматқул бува мактаб боғчаси ўртасига кичкина супа ясади. Атрофига олти туп райҳон, уч туп гулбеор экди. Супа устига сув сепиб шолча ёзди..."*

Ҳамма томоша мана шундан кейин бошланади. [illegible]

"Мактаб илмий бўлим мудири супанинг [illegible]"

Қишлоқ Советининг [illegible]

Дунёда шунча иш бўлади-ю, касаба уюшмаси ундан четда қолармиди? [illegible]

"Касаба союзи раиси ҳаммасидан [illegible]"

Кулгили ҳангома шу тарзда давом этади. [illegible]

Қизиқ, жуда қизиқ гаплар, шундай эмасми?.. Абдулла Қаҳҳор ёзувчининг [illegible]

аҳамиятлидир. Шу туфайли уни тўлиқ келтиришни лозим топамиз:

"Анваржон Салом.

Биринчи хатимни Сизга чин кўнгилдан ёзган эдим, ҳозир ҳам чин гапни айтмоқчиман: ҳикоя чиқмапти. Ўша ҳикоянгизда ("Бизнинг ташаббус" асари назарда тутилмоқда – Р.Қ.) *каттакон бир ижтимоий иллатни тангадай ўринга жойлаган эдингиз. Бунда тариқча маъно бир пақир сувда сузиб юрибди.*

У ҳикояни ёзганингизда қалбингизни ўртаган бир дардингиз бор эди, ҳикоя ёзиб шу хусусда арз қилган эдингиз; бу ҳикояни ёзишингизда Сизни ҳеч нарса безовта қилган эмас, шунинг учун китобхонга ҳеч қанақа арзингиз йўқ. Ҳикояни юрагингизни бўшатиш учун эмас, ҳикоя ёзиш учун ёзгансиз. Ўша иккита товламачи дилимга озор берган, шуларнинг устидан китобхонга арзим бор эди демоқчимисиз? Аксинча, ҳар иккаласи ҳам Сизнинг устингиздан шикоят қилиб турипти: бизни бу одам ҳеч қаерда кўргани йўқ, биз унинг дилига озор берган эмасмиз, бизга туҳмат қилаётипти... Ҳақиқатан, бу одамлар уйдирма ҳикоя ёзиш учун ўйлаб чиқарилган.

Мен бу гапларни Сизда катта талант борлигига қаттиқ ишонганим учун айтаётибман, мендан хафа бўла кўрманг. Мендан хафа бўлсангиз, юз ўгирсангиз ҳам кетингиздан қолмайман. Биринчи хатни Сиз менга эмас, мен Сизга ёздим. Менинг муносабатимни шундан ҳам билаверинг.

Ҳеч қачон бир нарса ёзиш учун ёзманг. Айтадиган гапингиз жуда зарур бўлганида, мени айт деб тиш оғриғидай азоб бергандагина ёзинг. Ёмон кўрган одамингизга муҳаббат изҳор қилиб хат ёзолмайсиз-ку, нима учун йўқ туйғудан адабий асар тўқиш мумкин деб ўйлайсиз?

Салом билан талантингизнинг мухлиси А.Қаҳҳор.

5-III-66. Тошкент – 31. Шелковичная 126."

Устозининг бу ихлоси, куюнчак кўрсатмалари Анвар Муқимовга ёзган ва ёзаётган нарсалари устида диққат билан, ҳафсала билан ишлашни ўргатгани аниқ. Орадан кўп ўтмай, мана шундай ишловдан чиққан икки ҳикоясини у яна Тошкентга жўнатади. Абдулла Қаҳҳор бу қўлёзмаларни ҳам эринмай ўқийди, таҳрир қилади ва ёш дўстига қуйидаги мулоҳазаларни битиб мактуб йўллайди:

"Анваржон!

Юборган ҳикояларингиздан [illegible] "Ишлар жойида"ни бирон газетага юборинг. "Ўқитувчилар газетаси"га [illegible]

"Ақлим киряпти"га қалам уриб кўрдим, [illegible]

1. Ғозиев ичкиликка муккасидан кетган киши, [illegible]

2. Бугундан бошлаб Ғозиев ичкиликни ташламоқчи, [illegible]

Шундай қилинса [illegible]

[illegible]

Ҳикоя битгандан кейин менга юборинг, яна маслаҳатлашамиз.

Салом билан А.Қаҳҳор.

Менинг таклифим илҳом туғдирмаса, зўрма-зўраки уринманг, чунки илҳомсиз тузатиш бузишдан нари ўтмайди. Ҳикояни шу туришида ҳам бирон редакцияга юбориш мумкин.

27.IV-1966"

Анвар Муқимовнинг 1999 йилда "Шарқ" НМК Бош таҳририяти томонидан чоп этилган "Эринсангиз, кулманг" номли тўпламидан жой олган "Ақлим киряпти" ҳажвий ҳикоясини ўқиб биламизки, ёзувчи, гарчи Абдулла Қаҳҳор таклиф этган сюжетга амал қилмаган бўлса-да, "ҳикоянинг ўзида бор яхши гаплар, деталлар" асосида уни жиддий қайта ишлаган ва ниҳоятда ўқишли асарга айлантира олган. Буни, бояги – Абдулла Қаҳҳорнинг "бошини қотирган" қаҳрамон – Ўрин (Ғозиев)нинг қуйидаги "оригинал мулоҳазалари"дан ҳам сезса бўлади:

"Олимлар ҳамма нарсани ўйлаб топишяпти-ю, шу ичкиликка қолганда андак ҳафсаласизлик қилишяпти дейман-да. Қани энди шу роҳатижонни ҳам экадиган қилиб чиқаришса. Томорқага, бодрингнинг ёнига икки тахтагина коньяк экиб қўйсанг. Мартда гуллаб, апрелда хомакласа. Суғорган саринг авж олиб, майга келганда бодринг палакнинг таги кўм-кўк бодрингга, коньяк палакнинг таги қип-қизил шишага тўлиб кетса. Ишдан қайтгач, мириқиб эгат ораласанг. Коньякнинг битта банжидасини узиб чиқсанг-да, иккита қарсиллама бодринг билан отиб олсанг. Оҳ, оҳ, оҳ! Пўкагини қуритиб уруғликка олиб қўйсанг..."

(Анвар Муқимов ва у сингари ҳажв усталарининг ўнлаб асарларини ўқир эканмиз, бугунги киносценаристларимиз зўрма-зўраки, ўзбекчаликдан йироқ сунъий кулгига асосланган комедиялар ўйлаб топишнинг ўрнига нега мана шу асарларга мурожаат этмаётганига ҳайрон қолаверамиз...)

Абдулла Қаҳҳор ёш истеъдод тақдирига нақадар куйинчаклик билан ёндашганини унинг сўнгги мактуби ҳам яққол кўрсатиб турибди. Мана ўша мактуб:

"Анваржон Салом!

Матбуотда кўринмай қолдингиз, ё менинг кўзим тушмаётибдими?

Менга юборган нарсаларингиз нима бўлди?

Салом ва эҳтиром билан А.Қаҳҳор.

28 – XI – 66"

...Суҳбатимиз бошида XX аср ўзбек миллий адабиётининг йирик намояндалари – Ойбек, Ғафур Ғулом, Мақсуд Шайхзода ва Абдулла Қаҳҳорларга умр вафо қилмагани, мустабид ҳокимият бу истеъдодларни минг турли азоб ва эврилишларга солганини эслаган эдик. Буни қарангки, ҳар қанча қудратли, ўзбилармон бўлмасин, бояги тузум ўзининг мағзи пуч ғоялари, инсон табиатига ёт қарашлари билан тарих ахлатхонасига супирилиб кетди. Улуғ адибларнинг умрга кўрсатган вафоси, адабиёт ва миллат равнақи йўлида ихлос-ла қилган меҳнатлари эса яна кўп асрлар миннатдор авлодлар ёдида, ижодида бардавом яшайверади.

ЖАРАЁН

ТОШКЕНТ ШАҲРИНИНГ 2200 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

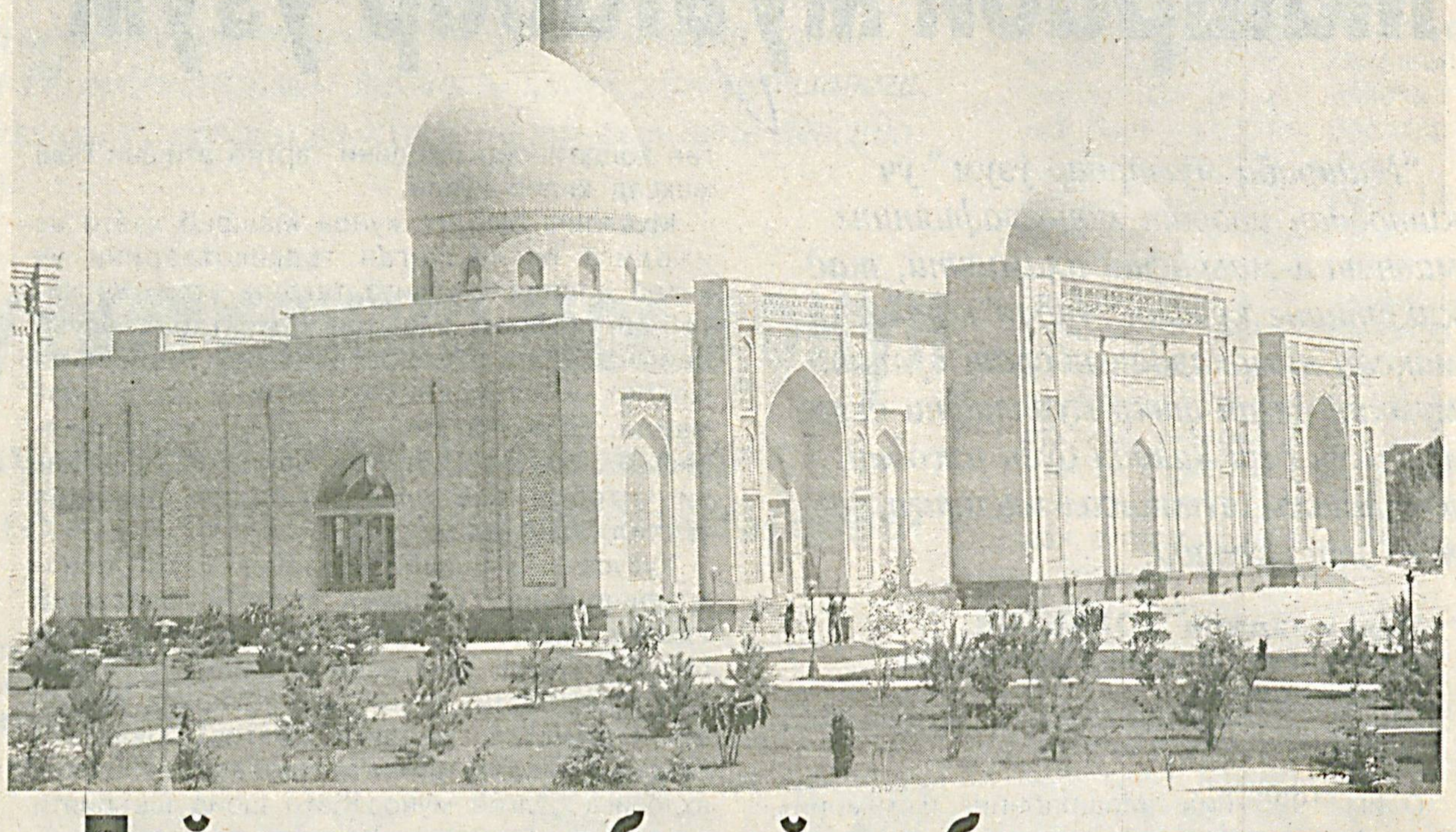

Пойтахтимиз юбилейига бағишланди

Учтепа туманидаги Солиқ коллежида "Тошкент кеча, бугун ва эртага" мавзусида ижтимоий-сиёсий тадбир ташкил этилди.

Республика Маънавият-тарғибот маркази, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳамкорлигида ўтказилган ушбу тадбир Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлашга қаратилди.

Маълумки, бу йил юртимизда Тошкент шаҳрининг 2200 йиллиги кенг нишонланади. Шу боис, пойтахтимизнинг барча гўшаларида ушбу муҳим сана олдидан турли учрашувлар, илмий-амалий анжуманлар, семинарлар ҳамда кўрик-танловлар ўтказилмоқда. Солиқ коллежида ташкил этилган тадбирда ҳам тарихчи олимлар, соҳа мутахассислари ва талаба ёшлар азим шаҳримизнинг тарихи ва бугуни ҳақида атрофлича сўз юритишди.

Анжуманда сўзга чиққанлар жаҳон цивилизациясига улкан ҳисса қўшган, Шарқ дарвозаси деб ном олган халқимизнинг ғурур ва ифтихори бўлган пойтахтимизнинг бугун эришаётган ютуқлари, унинг минтақамиз ва халқаро миқёсдаги ўрни хусусида батафсил гапириб ўтишди.

Шунингдек, коллеж ўқитувчиларининг таъкидлашича, коллежда ўқиётган ўқувчиларнинг қизиқиши ва интилишларини ҳисобга олган ҳолда Тошкент шаҳрига бағишланган иншолар, расмлар кўрик-танловлари, бундан ташқари, музей ва Тошкентнинг кўҳна тарихий дарвозаларида очиқ дарс тарзида ўтказиб келинаётган турли учрашувлар ёшларнинг шаҳримиз тарихи ва ўтмишини янада яқиндан билиш имкониятини яратмоқда.

Бир сўз билан айтганда, шарқнинг улуғ кошонаси миллий ғурур ва ифтихоримиз рамзи бўлган Тошкентнинг юбилей тантанасини нишонлашга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Айтиш жоизки, бу жараёнларда ҳар биримизнинг фаол бўлишимиз талаб этилади.

Сурайё МЕЛИҚУЛОВА,
"Туркистон-пресс"

ҚАРОР ВА ИЖРО

Шартномавий муносабатлар бозор иқтисодиётига ўтиш даврида иқтисодиётни ривожлантиришнинг асосий йўналишларидан биридир. Зеро, бу миллий қонунчилигимизда, хусусан, Фуқаролик кодекси ҳамда 1998 йил 29 августда қабул қилинган "Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида"ги Қонунда ҳам ўз аксини топган. Мазкур қонунларда хўжалик шартномаси тушунчаси, уларни тузиш, бажариш, ўзгартириш ва бекор қилиш, шартномавий муносабатларнинг асосий тамойиллари, хўжалик шартномаси субъектлари, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳамда уларни бузганлик учун жавобгарлик масалалари аниқ белгилаб берилган. Ҳозирда ушбу қонун ҳужжатлари ҳаётга тўлиқ ишлатилмоқда. Қолаверса, улар асосида мавжуд муаммоларни бартараф этишга ҳам эришилмоқда.

Шартнома – лафз дегани

Хайриддин ФАЙЗИЕВ,
Тошкент шаҳар адлия бошқармаси бошлиғи

Таассуфки айрим хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларининг шартнома шартларига совуққонлик билан қараши оқибатида шартнома мажбуриятлари қўпол равишда бузилаётир. Жумладан, жорий йилнинг ўтган даври давомида Тошкент шаҳар адлия бошқармасига хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарлари ва тадбиркорлар томонидан 24 та ариза ва шикоят келиб тушган. Бу шикоятлар шартномавий муносабатлар юзасидан бўлиб, уларда ҳуқуқий тушунтириш ҳамда шартнома мажбуриятлари тарафлар томонидан ўз вақтида бажарилмаганлиги оқибатида вужудга келган тўлов муддати ўтган дебиторлик қарзлари ёки шартномада кўрсатилган маҳсулотни ундириб бериш сўралади.

Мазкур ариза ва шикоятлар юзасидан хўжалик судларига у ёки бу хўжалик юритувчи субъектлар манфаатларини назарда тутган ҳолда, 3 295 621 091 сўм ундиришни сўраб, 86 та даъво аризаси киритилди. Шундан 59 таси қаноатлантирилди. Судлар томонидан 1 260 026 133 сўм миқдоридаги дебиторлик қарзларини ундириш ҳақида ҳал қилув қарорлари қабул қилинди.

Хусусан, жорий йилнинг 8 январида "Хўжалик ва қурилиш моллари" очиқ акциядорлик жамияти дебиторлик қарзини ундиришда амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат қилган. Ушбу ариза бошқарма ходимлари томонидан ўрганиб чиқилганда, "Texnofayz Servis" масъулияти чекланган жамиятининг "Хўжалик ва қурилиш моллари" акциядорлик жамиятига 69 122 893 сўм муддати ўтган кредиторлик қарзи мавжуд бўлса-да, МЧЖ мансабдор шахслари қарздорликни ўз вақтида тўламаганлиги аниқланди. Аниқроғи, шартнома шартлари қўпол равишда бузилган.

Адлия бошқармаси томонидан асосий қарзни ҳамда пеня ундириш мақсадида жамият раҳбарларини маъмурий жавобгарликка тортиш масаласини ҳал этиш ҳам сўралди. Мазкур даъво хўжалик суди томонидан тўлиқ қаноатлантирилди ва "Texnofayz Serviz" МЧЖ раҳбари М.Турдибеков мавжуд кредиторлик қарзни ўз вақтида тўлаб бериш чораларини кўрмаганлиги сабабли маъмурий жавобгарликка тортилди. Жорий йилнинг биринчи чораги давомида 10 та хўжалик юритувчи субъект мансабдор шахсларининг маъмурий жавобгарлик масаласи ҳал этилди.

Шунингдек, бошқарма ходимлари хўжалик юритувчи субъектларда шартномалар тузилиши ва уларнинг ижроси, юридик хизмат фаолиятида ҳуқуқий ишларнинг юритилишини ҳам ўрганиб борадилар. Ўтказилган ўрганишлар давомида шартномаларнинг тузилиши бўйича 743 та, бажарилишига доир 44 та қонун бузилиш ҳолатлари аниқланди. Ушбу қонун бузилишларни бартараф этиш ва айбдор шахсларни интизомий жавобгарликка тортиш юзасидан 21 та тақдимнома киритилди. Мазкур тақдимномаларга асосан 17 та шахс интизомий жавобгарликка тортилиб, шундан 2 нафар шахс эгаллаб турган лавозимидан озод этилган. Жумладан, "Тошкент халқа автомобиль йўлларидан фойдаланиш" давлат корхонаси томонидан тузилган 115 429 243 сўмлик 14 та шартномада, "Марказий Осиё трансқурилиш" очиқ акциядорлик жамияти томонидан тузилган 85 099 510 сўмлик 5 та шартномада томонларнинг мулкий жавобгарликлари белгиланмаган бўлса-да, шартномалар томонлар ўртасида имзоланиб, ижро этилган.

Дарҳақиқат, бозор иқтисодиёти йўлидан бораётган бугунги кун жараёни шартнома шартларига таяниб иш юритишга асосланади. Шундай экан, шартномавий муносабатларга киришишда хўжалик юритувчи субъект раҳбарлари амалдаги қонун ва меъёрий ҳужжат талабларига тўла амал қилиши даркор. Бунинг учун ҳар бир ходим ҳуқуқий билимга эга бўлиши ва унга қатъий амал қилиши талаб этилади.

Шартнома шартлари бузилишининг олдини олиш мақсадида, адлия бошқармаси томонидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар билан ҳамкорликда, мулк шаклидан қатъий назар, хўжалик юритувчи субъект ходимларининг ҳуқуқий маданиятини ошириш юзасидан барча туманларда тарғибот тадбирлари ўтказилиб келинмоқда. Тадбирларда шартномалар тузилиши, тарафларнинг мажбуриятлари ва уларни бажармаслик оқибатлари юзасидан тингловчиларга амалий йўл-йўриқлар берилмоқда. Бундан кўзланган асосий мақсад, корхона ва ташкилотларда ҳуқуқий маданиятни қарор топтириш, шартнома мажбуриятлари ижросини таъминлашдан иборатдир.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БИЗНИНГ ШАРҲ

Беҳзод ИСКАНДАР

Табиат қонуниятлари

атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланишда ҳамиша устувор бўлиб келган

Мутахассисларнинг фикрича, иқлим ўзгаришининг энг асосий сабаби антропоген, яъни инсон фаолияти билан боғлиқ омиллар саналади. Кейинги 100 йилда бу омилнинг кўрсаткичи 60-70 фоизни ташкил этган. Яна бир асосий сабаб — бу иссиқхона газларининг кўпайиши ва дарахтларнинг кескин камайиб бораётганидир.

Маълумотларга кўра, бугунга келиб қор ва муз қопламлари майдони 10-15 фоизга қисқарган, тоғ музларининг ёппасига чекиниши ва Арктика музлари қалинлигининг қисқариши, автомобиль транспортидан чиқаётган турли хил заҳарли газлар, завод ва фабрикаларнинг тобора кўпайиб бораётгани инсониятга хавф солаяпти. Олимларнинг ҳисоб-китобича, ўтган 10 йилда ҳавонинг ўртача ҳарорати 0,4 дан 0,6 даражага кўтарилган. Оқибатда Арктика ва Антарктида музликлари эрий бошлаган. Океан сатҳи 10-25 сантиметрга кўтарилган. Иккинчи томондан эса қурғоқчилик ва саҳроланиш ҳам кучайиб бормоқда. Халқаро суғурта компанияларининг баҳолашларича, табиий офатлардан кўрилаётган умумий иқтисодий йўқотишлар йилига 90-92 миллиард долларни ташкил этмоқда.

Шу йил декабрь ойида Копенгагенда бўлиши кутилаётган глобал исиш ва иқлим ўзгаришига доир халқаро конференцияда дунё давлатларининг экологик сиёсат борасидаги халқаро ҳужжати – Копенгаген протоколини имзолаш кутилмоқда. Маълумки, айни пайтда бу соҳада 2005 йил 16 февралдан кучга кирган Киото протоколи амалда бўлиб, ҳужжат 2012 йилда ўз кучини йўқотади. Шундан сўнг унинг ўрнига Копенгаген протоколини жорий қилиш назарда тутилмоқда.

БМТнинг Иқлим ўзгариши бўйича ҳукуматлараро экспертлар гуруҳининг маълумотига кўра, сўнгги 40 йилда океанлардаги ҳароратнинг ортиши кутилганидан 50 фоиз тезроқ содир бўлмоқда. Агар глобал исиш натижасида қуруқликдаги музликлар эриши давом этса, 2100 йилга бориб океанлардаги сув сатҳи 59 сантиметргача кўтарилади. Кузатувчилар Гренландия ва Антарктидадаги муз қояларнинг йўқолиб бораётганидан жиддий хавотирда. Боисики, ҳозир қутбдаги музликлар кутилганидан жуда тез тугаб бораяпти. Гренландияда эса сайёрамиздаги музликларнинг 10 фоизи (2,5 миллион километр куб) мавжуд бўлиб, улар йилига ўртача 200-300 километр куб атрофида “ортга чекинмоқда”.

Иқлим ўзгаришининг яна бир кўриниши – атмосферанинг ифлосланишидир. Ҳозир сайёрамиз атмосфераси чанг ва заҳарли газлар билан қопланиб бормоқда, бу эса Ерга етиб келадиган қуёш нурларининг йўлини тўсиб, ёруғликнинг бир қисмини коинотга қайтариб юбормоқда.

Яқин вақтларгача Ер атмосферасида кечаётган глобал қоронғулашишни аксар мутахассислар инкор этиб келишарди. Куни кеча хориж телеканалларидан бири космосдан туриб суратга олинган глобал қоронғулашишни намойиш этган. Унда қуёш нурларининг Ҳинд океани ҳудудларига тушаётган ёруғи анча хиралашгани яққол акс эттирилганди. Маълум бўлишича, 3 км. қалинликдаги атмосферанинг “қора парда”си Малдив ороллари устида қуёш ёруғлигини қарийб 10 фоизга камайтирган. Картинада ифлосланган булут қатламлари Хитой ва Ҳиндистон осмонида осилиб тургани кўринган. Мутахассисларнинг огоҳлантиришича, инсоният атмосферанинг ифлосланиши олдини олишга жиддий эътибор бермаса, шундоқ ҳам қийин бўлган вазият янада оғирлашиши мумкин. Бунинг оқибатида 2040 йилга бориб Амазонка ҳавзаси саҳрога айланади, Европада эса Шимолий Африка об-ҳавоси ҳукм суради. Глобал қоронғулашиш Шимолий ярим шардаги океан сатҳини совитади. Оқибатда атмосферадаги жараёнлар ўзгариб, қурғоқчилик бошланади ва кучли тошқинлар рўй бериши мумкин.

Олимлар томонидан олиб борилган кўп йиллик тадқиқотларда аниқланишича, қуёш нурларининг Ерга тушиш изчиллиги 1950-йилларга нисбатан 22 фоизга пасайган. Хусусан, қуёш энергияси даражаси Европада 8, Америкада 10, Россияда эса 30 фоизга камайган. Кузатувларга кўра, қуёш энергияси таъсирида рўй берадиган сувнинг буғланиши ҳам сезиларли даражада пасайган.

Афсуски, иқлим ўзгариши минтақамизни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Орол денгизи муаммоси нафақат қўшни давлатлар учун балки, бутун инсоният олдидаги жиддий экологик фалокатга айланган. Денгиз атрофида юзлаб километрларга чанг ва туз тарқалмоқда. Шўрхок ерлар майдони кенгайиб, бу борадаги кўрсаткич 85 минг гектардан 273 минг гектарга кўпайган. Қамишзор ва тўқайлар майдони эса, аксинча, 20-25 баробар қисқарди. Сўнгги 50 йил ичида Орол денгизи акваторияси сатҳи 4 бараварадан кўпроқ қисқариб, сув ҳажми 10 мартага камайди, унинг минераллашуви эса худди шу миқдорда ошди. Шунга қарамай, Орол қуриши оқибатларини бартараф этиш ва денгиз ҳавзасини экологик жиҳатдан соғломлаштириш борасида фақат кейинги 10 йил мобайнида Ўзбекистонда 1 миллиард доллардан ортиқ, жумладан, хорижий кредитлар, техник кўмак ва грантлар ҳисобидан қарийб 265 миллион долларга тенг маблағ сарфланди. Натижада денгизнинг қуриб қолган қисмида жуда муҳим бўлган ўрмонзорлар барпо этиш, кичик сув ҳавзалари яратиш, қум кўчишини тўхтатиш, денгизнинг қақраб ётган тубидан заҳарли моддалар кўтарилишини камайтириш, биохилма-хиллик ва делта экотизимини қайта тиклаш мақсадида кўплаб ишлар амалга оширилди.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Қозоғистоннинг Олмаота шаҳрида ўтказилган Марказий Осиё давлатлари раҳбарлари - Оролни қутқариш халқаро жамғармаси таъсисчиларининг учрашувида нутқ сўзлаб, шундай деганди:

- Оролбўйи ҳудудида кўлами тобора кенгайиб бораётган экологик таназзулнинг аҳоли саломатлиги ва фарзандларимиз, келгуси авлодларимиз генофондига таъсирини тизимли асосда ўрганиш, ушбу минтақага хос турли хавфли касалликлар одамлар орасида кенг тарқалишининг олдини олиш ва бундан огоҳлантириш, бу ерда яшаётган аҳоли учун ихтисослашган профилактика ва даволаш муассасалари тармоғини кенгайтириш, ижтимоий инфратузилмани жадал ривожлантиришга доир чора-тадбирлар дастурини амалга ошириш муҳим масала саналади. Хусусан, коммунал хизмат ва даволаш муассасаларини ичимлик суви билан таъминлаш ва сувни зарарсизлантирувчи қурилмалар билан жиҳозлаш, сув йиғиш иншоотларини хлорловчи қурилмалар билан қайта жиҳозлаш ҳамда аҳолининг соғлигини сақлашга хизмат қиладиган бошқа кўплаб тадбирларни бажариш лозим.

Мазкур учрашувда, шунингдек, Президентлар сув-энергетика захираларидан фойдаланиш, трансчегаравий дарёлар бўйича гидротехника иншоотлари барпо этиш масалаларини ҳам муҳокама қилиб, трансчегаравий дарёлар бўйида гидротехника иншооти қуриш учун барча қўшни давлатлар билан бамаслаҳат иш тутиш, халқаро экспертларнинг мустақил экспертизасини ташкил қилиш, уларнинг тўғонлар хавфсизлиги кафолатлангани ва экологияга путур етмаслиги тўғрисидаги хулосасини олиш зарурлиги қайд этилганди.

Табобат илмининг асосчиси Абу Али ибн Сино чанг ва ғубор бўлмаса, инсон минг йил яшаши мумкин, деганди. Ҳозирги замондошимиз фақат чангнигина ютаётгани йўқ, унинг соғлигига автомобиль транспортидан чиқаётган турли заҳарли газлар, завод ва фабрикаларнинг мўриларидан чиқаётган тутунлар хавф солмоқда. Мутахассисларнинг фикрича, ўтган 10-15 йил давомида жаҳон ҳамжамияти томонидан иқлим ўзгаришини олдини олиш мақсадида жиддий чора-тадбирлар кўрилгани бор гап, аммо бахтга қарши қачонлардир табиат устидан “қозонилган ғалабалар” эвазига табиатнинг кўп неъматларини бой бераётгандекмиз. Шу жиҳатдан олганда табиатни муҳофаза қилиш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш соҳасида табиатнинг ўзига хос қонуниятлари, экологик қонунчиликни инобатга олиш лозим, у ҳамиша устувор саналган.

- *Уммон суви фақат бир метр кўтарилганда ҳам сайёрамиздаги 600 миллион киши истиқомат қилаётган ҳудуд хавф остида қолиши мумкин. Олимларнинг ҳисобича, асримиз охиригача дунё ҳарорати 2,5-3 даражагача ортади. 2080 йилда Гренландия, 2100 йилда эса Антарктидадаги музлар эриб кетиши тахмин қилинмоқда.*
- *Иқлим ўзгариши муаммосининг муҳимлиги ва унинг оқибатларини юмшатиш бўйича тезкор чоралар кўрилиши зарурлигини эътиборга олган ҳолда Ўзбекистон томонидан 1993 йили БМТ Иқлим ўзгариши бўйича доиравий Конвенцияни, 1998 йил ноябрида эса Киото Протоколи имзоланди ва 1999 йил 20 августида ратификация қилинган.*

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Монголияда янги раҳбар

Монголияда президентлик сайловлари ўтказилди.

Ассошиэйтед-пресс хабарича, Монголиянинг амалдаги давлат раҳбари Намбарин Энхбаяр мамлакатда ўтказилган президентлик сайловларида Демократик партиядан номзод бўлган Цахиагийну Элбэгдоржу ғалаба қозонганини маълум қилган. Янги давлат раҳбари Цахиагийну Элбэгдоржу эса мамлакатдаги табиий ресурслардан оқилона фойдаланган ҳолда Монголия аҳолисининг ҳаёт даражасини кўтаришга ваъда берган.

Муқобил манбалар учун

Хитой ҳукумати муқобил энергетика манбааларини излаб топиш мақсадида 440 миллиард доллар маблағ ажратишини маълум қилган.

Асосан шамол энергетикаси объектларини қуришга қаратилган инвестицион дастур яқин кунларда Хитой давлат кенгашига кўриб чиқиш учун жўнатилади. Режага кўра, мамлакатда шамол энергияси ишлаб чиқариш 2020 йилда 100 гигаваттга етиши керак. Бу 2007 йилга нисбатан 3 баробар кўпдир. Боз устига 2020 йилда муқобил энергетика ҳиссаси мамлакатдаги барча энергетик қувватнинг олти фоизини ташкил этади. Ҳозир бундай фойда 0,5 фоиздан иборат.

Кетма-кет йўқотишлар

Мексика иқтисодиёти ачинарли рекордни қайд этди.

2009 йилнинг 1-чорагида мамлакат иқтисодиёти 8,2 фоизга қисқарган. Таҳлилчиларнинг фикрича, Жанубий Америкада тараққиёт даражасига кўра 2-ўринда турувчи мамлакат иқтисодиётига дастлаб АҚШдаги молиявий инқироз қаттиқ зарба берди. Шимолдаги қўшни Мексика экспорт маҳсулотларининг асосий харидори саналади. Иккинчи зарба эса яқинда дастлаб Мексикада аниқланиб, кейин Европа, Осиёга тарқалгани оқибатида юзлаб одамларнинг ўлимига сабаб бўлган гриппнинг янги тури - H1N1 касаллигининг келиб чиқишидир. Шундан сўнг мамлакатга келувчи сайёҳлар сони кескин камайиб кетган. Туризм соҳаси Мексиканинг асосий даромад манбаи саналади.

Икки ракета

Корея халқ демократик республикаси Америка самолётларига қарата иккита ракета учирган.

Жанубий Кореянинг «Ренхап» ахборот агентлиги тарқатган маълумотларга кўра, мазкур АҚШ самолётлари КХДРдаги ядро синовларининг тахминий жойини кўздан кечираётган бўлган. Ҳар икки ракета нишонга бориб етганми-йўқми бу ҳақда хабар қилинмаган. Жанубий Корея Мудофаа вазирлиги қўшни давлат томонидан учирилган ракета қандай хусусиятларга эга эканлигини аниқлаганича йўқ.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

РАНГИН ДУНЁ

Маҳфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА,
“Milliy tiklanish” мухбири

Меъморчилик санъати

ёки ғаройиб бинолар

Қадимги римлик меъмор Витрувий меъморчилик уч негизга: мустаҳкам, фойдали ва кўркамликка асосланади, деган эди. Кейинроқ XV асрда меъмор Альберти меъморчиликнинг тўртинчи негизи сифатида — мақсад ва ғояни тилга олади.

Аслини олганда меъморчилик санъати инсониятнинг илк цивилизацияси пайтиданоқ шакллана бошлаган. Одамзот ғорда яшаган чоғидаёқ ўзига бошпана қуришга ҳаракат қилган. Шу тариқа ҳар бир замонда ўзига хос ва ўзига мос уй ва бинолар қуриб келинади. Бугунги кунга келиб меъморчилик санъати ниҳоятда ривожланиб, дунёда тенги йўқ, кўркам ва ғаройиб бинолар қад кўтара бошлади. Ўзининг ҳашаматлилиги, салобати ва чиройи билан инсон кўзини қувнатиб келаётган меъморчилик санъати дурдоналари сайёрамизнинг турли бурчакларида бисёр. Мутахассислар ана шундай бинолар қаторидан энг ғаройибларини саралаб чиқишди.

Одамлар нималарни ўйлаб топишмайди, дейсиз, қарангки, Хитойнинг Хуайань шаҳрида “Мусиқа уйи” номи билан машҳур бўлган ажойиб бино ҳамманинг эътиборини тортаркан. Бинонинг кириш қисми скрипка шаклида, ичкаридан иккинчи қаватга кўтарилиш учун эса эскалатор рояль кўринишида қурилган. Бино асосан қора шиша ёрдамида мусиқа асбобларининг шаклига келтирилган. Бинода шаҳар кўчаларининг лойиҳаси намойиш этиладиган кўргазма жой олган. Дарвоқе, хитойликлар нафақат кўргазма намойишига, балки ана шу ажойиб бинони ўзини томоша қилгани ҳам келишаркан.

Фердинанд Шеваль исмли кимса франциялик оддий почта хизматчиси бўлган бўлсада, унинг номи ғаройиб сарой асосчиси сифатида тарихда бир умр муҳрланиб қолган. Шеваль 1879 йилдан бошлаб 33 йил давомида ўз орзусига етишишга ҳаракат қилган. Айтишларича, унга ғаройиб тош саройни қуришида йўлда кетаётиб қоқилиб кетган оддий тош сабабчи бўлган. Шундан сўнг, у ҳар хил шаклдаги тошларни йиға бошлаб, ниҳоят йигирма йил деганда сарой деворининг қурилишини битказган. Шеваль ушбу тош саройда ҳинд мифологияси образларидан унумли фойдаланган. Тошлардан иборат қасрнинг қад ростлашида оҳак ва цемент қоришмаси ишлатилган. Андре Бретон ва Пабло Пикассо ижоди маҳсули каби Шевальнинг меъморчилик санъати маҳсули ҳам унинг ўлимидан сўнг тан олинган. Бу тош саройни 1969 йилдан буён Франциянинг Маданият министрлиги ўз ҳимоясига олган. Ҳозирги кунда ҳам ғаройиб тош сарой сайёҳ ва томошабинларнинг эътиборидан четдан қолмай келаётир.

Африканинг Женне шаҳридаги масжид дунёдаги энг катта лой-сувоқли бино ҳисобланади. Архитекторларнинг айтишича, ушбу масжидда меъморчилик санъатининг улкан маҳорати акс эттирилган: Бино 1907 йили қурилган бўлиб, у бошқа меъморий обидалар қаторида ЮНЕСКОнинг халқаро мерослари рўйхатидан ўрин олган.

Мутахассислар дунёдаги энг ғалати бино АҚШнинг Огайо штатида жойлашган дейишмоқда. Айтишларича, сават ҳамда тўқилган маҳсулотларни ишлаб чиқарадиган “Longaberger” номли компания ўз штаб квартирасини сават кўринишида қурдирган. 180 минг кв. метр майдонни эгаллаган сават нусхасидаги бу бино икки йил давомида қурилган бўлиб, унга 30 млн. АҚШ доллари сарфланган. Экспертлар бир неча бор компания раҳбари Дейва Лонгбергерга бино макетини ўзгартиришни маслаҳат беришган. Бироқ, у ўз мақсадидан қайтмади. Аксинча, бу ғоя туфайли компания яна ҳам машҳур бўлди.

Яна бир эртак мисол уй мутахассислар эътиборидан четда қолмади шекилли, уни ҳам ушбу рўйхатга киритишди. Айтишларича, ушбу уй букилган, яъни энгашган бўлиб, худди ойнадан уйни акси кўринаётган ҳолатда қурилган экан. Уни польшалик архитектор Яцек Карновский лойиҳалаштирган. Бинонинг фасад қисмида ҳеч бир текис, тўғри девор бўлмасада, ички қисмидан савдо маркази ҳамда бир нечта офислар ўрин олган. Ушбу лойиҳа Польшада ўтказилган “Буюк орзулар” конкурсида ғолибликни қўлга киритиб, “Йилнинг энг яхши меъморлик кашфиёти” номига сазовор бўлди.

Франциялик модельер Пьер Карден нафақат либослар, балки шахсий уйининг қурилиши борасида ҳам машҳурликка эришди. “Пуффакчалик уй” қуришни орзу қилган Карден архитектор Антти Ловагга орзусини амалга оширишни ишониб топширади. Ловаг унинг ишончини оқлаб, замонавий архитектура санъатини намойиш эта оладиган бинони яратади. Ушбу бино ҳам ўзининг ғаройиблиги ва мустаҳкамлиги билан бошқалардан ажралиб туради.

ЁШЛАР СПОРТИ

Олимпия шаҳарчаси

“Умид ниҳоллари — 2009” спорт мусобақасини ўтказишга шай турибди

(Давоми. Боши 1-бетда)

Шулардан бири умумий ўрта таълим мактаблари ўқувчиларини қамраб олувчи “Умид ниҳоллари” спорт мусобақаси бўлиб, мамлакатимиз ёшларини соғлом ва баркамол қилиб вояга етказишга хизмат қилади. Мутахассисларнинг эътироф этишича, дунё мамлакатларида ёшларнинг турли мусобақалари мавжуд, бироқ ўсмирлар ва ёшларни жисмоний тарбия ва спортга оммавий жалб этишнинг бундай узлуксиз тизими жаҳон тажрибасида кузатилмаган.

Ана шундай нуфузли мусобақанинг финал босқичини ўтказиш учун, Қашқадарё вилоятидан олимпиада машъаласини қабул қилиб олган Сирдарё вилояти, хусусан Гулистон шаҳри айни дамда ўз номига муносиб тарзда гулларга бурканиб бетакрор қиёфа касб этган. Олиб борилган бунёдкорлик ва ободончилик ишларидан сўнг шаҳар таниб бўлмас даражада чирой очди. Бир сўз билан айтганда бугун Гулистонда меҳмонлар учун замон талабларига мос тарзда таъмирланган спорт иншоотлари, меҳмонхона ва бошқа маиший хизмат кўрсатиш объектлари шай турибди. Мусобақалар Гулистон шаҳрининг қуйидаги жойларда ўтказилади:

Баскетбол (ўсмирлар) — Гулистон тиббиёт коллежида, баскетбол (қизлар) — Гулистон Давлат университетида, волейбол (ўсмирлар ва қизлар) - “Алпомиш” спорт марказида, қўл тўпи (ўсмирлар) — “Ёшлик” марказий стадионида, қўл тўпи (қизлар) — Гулистон шаҳар болалар спорт мажмуаси (IV ТИП)да, футбол — Гулистон шаҳар болалар спорт мажмуаси (IV ТИП)да, стол тенниси — Гулистон қурилиш коллежида, кураш ва белбоғли кураш- “Динамо” спорт залида, спорт гимнастикаси — Гулистон 1-академик лицейида.

Бундан ташқари мусобақа иштирокчиларини кутиб олиш, кузатиш, жойлаштириш, уларга овқатланиш, тиббий ҳамда юксак савиядаги сервис ташкил этиш, қатнашчиларга транспорт хизматини ташкил этиш, санитария хизматлар кўрсатиш ва бошқа масалалар бўйича ишчи гуруҳлар фаолият юритмоқда. Мусобақаларнинг 1792 нафар иштирокчиси (жами таклиф этилган меҳмонлар билан биргаликда 2869 нафар)га 12 та турар жой ва овқатланиш масканларида 15 та тиббий пункт ташкил қилинди. Унга жами 180 нафар шифокор ва 100 нафар кичик тиббиёт ходимлари бириктирилди.

МАДАНИЯТ

Мухтор Мамадиёров, «Турон» қурилиш-сервис шуъба корхонасининг бош муҳандиси:

— Биз Гулистон қурилиш касб-ҳунар коллежининг ётоқхонаси, болалар зали, спорт зали, ошхонасини ЎзДонМаҳсулот акционерлик жамияти ҳомийлигида капитал таъмирладик. Таъмирлаш ишлари август ойида бошланган эди. Мана ниҳоят май ойида, спортчиларимизнинг келиши арафасида ҳамма шарт-шароитларни тайёрлаб қўйдик. Таъмирлаш ишларига 1 млрд.дан ортиқ маблағ сарфланди.

Дарҳақиқат, кенг кўламли бунёдкорлик ишларида суҳбатдошимиз таъкидлаганидек қурувчилар билан биргаликда ўқув муассаса раҳбарлари, бу ерда таълим олаётган ёшларнинг ҳам ҳиссаси катта бўлган.

Коллеж ва университетлардан ташқари мусобақаларни ўтказишда спорт мажмуалари ҳам алоҳида ўрин тутади. Фойдаланишга топширилган спорт комплексларида яратилган шароитларни кўриб бизнинг ҳам ҳавасимиз келди. Энг муҳими бу масканлар келажакда сирдарёлик ёшлар учун сидқидилдан хизмат қилади.

Бахтиёр Худойбердиев, Гулистон шаҳар IV ТИП Болалар спорт мажмуасининг директори:

— Бизда ободончилик ишлари ҳамон давом этмоқда. Айни дамда бу ерда ўзимизнинг терма жамоамиз қўл тўпидан машғулотлар ўтказмоқда. Кейинчалик бу ерда ёшлар саккизта спорт тури билан шуғулланиши мумкин. Бир сменада 480 та бола қабул қилиш имконига эгамиз. Тренерларни ҳозирданоқ танлов асосида қабул қиляпмиз. Жумладан, фойдаланишга топширилган бассейн республика бўйича Тошкентдагидан сўнг иккинчи ўринда туради. У энг замонавий фильтрлаш мосламаларига эга. 560 тонна сувни тўрт соат ичида тозалаб беради.

Сайфиддин Қодирқулов, “Мадад қурилиш” хусусий корхонаси раҳбари:

— Гулистон шаҳридаги IV ТИП Болалар спорт мажмуасини қуриш мажбуриятини 2006 йилда ўтказилган тендерда ғолиб бўлиб, олдик. Саккиз ой муддатда, 1.914600 минг маблағ ҳисобидан қуриб битказдик. Жаҳон андозаларига жавоб берадиган даражада жиҳозланган комплекс айни дамда спортчиларни кутиб турибди.

Мутахассисларимиз таъкидлаганидек, “Умид ниҳоллари — 2009” спорт мусобақалари муносабати билан Сирдарё вилояти, айниқса вилоят маркази — Гулистон шаҳрида кичик олимпия шаҳарчаси бунёд этилди. Келажакда бу имкониятлардан унумли фойдаланган ёшлар нафақат юртимиз, балки дунё миқёсида ўтказиладиган мусобақаларда давлатимиз байроғини кўкка кўтаришига ишонамиз.

ЎГИТ

Имтиҳон бор имтиҳонда, эй ўғил,
Ўзни арзон бир синовга сотмагил.

* * *

Бор ҳақиқатни, дедимки, сўйласам,
Сўйламоқ мушкул экандир, ўйласам.

Жалолиддин РУМИЙ

БИЛАСИЗМИ?

Лос-Аламосанинг миллий лабораторияси ходимлари томонидан 1996 йили энг арзон робот лойиҳалаштирилган. У Sony Walkman плеери қолдиғидан яратилиб, 1,75 АҚШ доллари қийматида баҳоланган.

* * *

Пристон университетида 1978 йили илк бор инсон томонидан энг юқори иссиқ ҳароратга эришилган. Айтишларича, тадқиқот пайтида иссиқлик ҳарорати Цельси кўрсаткичининг 70 миллион даражасига кўтарилган.

ТУРФА ОЛАМ

Янги топилмалар ёки қадимги ҳайкалчалар

Немис олимлари америкалик археологлар билан ҳамкорликда Германиянинг жанубий-ғарбий ҳудудидан мамонт суягидан ишланган энг қадимги ҳайкалчани топишган.

Мутахассисларнинг айтишича, топилган ҳайкалчалар 35 минг йил аввал ишланган бўлсада, шу даврга қадар ўз кўринишини йўқотмай яхши сақланган. Янги топилмалар(асрлон, фил ва бир қанча номаълум ҳайвон кўринишидаги ҳайкалчалар) орасида энг ажойиби мамонт ҳайкалчаси бўлиб, унинг узунлиги 3,7 см., оғирлиги эса 7,5 гр. Ҳайкалча шунчалар дид билан ишланганки, ҳатто унинг ўйилган майда деталларини ҳам яққол кўриш мумкин экан.

Сирли сағана

Мисрда археологлар қадимги, бироқ ҳали ҳеч кимга маълум бўлмаган, янги сағаналарни топишган.

Археологлар Мисрнинг Лахун шаҳарчасида XIX асрдан буён қазилма ишларини олиб боришади. Шу пайтгача ушбу ҳудуддан бир қатор топилмалар аниқланган. Лекин бу сафарги топилган сағана ниҳоятда яхши сақлаганлиги билан ажралиб туради. Сағанадаги мўмиёланган жасад ҳам ўз кўринишини йўқотмаган. Шунингдек, унинг устига ёпилган ёғоч ниқобнинг ёрқин ранги ҳам умуман ўчиб кетмаган. Мутахассисларнинг фикрича, бу топилмалар тасодифан аниқлангани йўқ, балки археолог Абдел Айеди ташаббуси билан амалга оширилган. Айтишларича, Абдел Айеди фираъвнлар салтанати асосчисининг сағанасини топган-у, бироқ оммадан уни сир тутмоқда.

Қайта тикланадиган бетон

Доимий ишлатиладиган бетон маълум вақт ўтиши билан ёки зилзила туфайли ёрилиб кетади.

Бироқ, энди бундан ташвишланишга ҳожат қолмади. Негаки, Мичиган университети мутахассислари янги бетонни кашф қилишди. Олимларнинг таъкидлашича, янги бетондан қурилган блокларни эгиш мумкин экан. Чунки, ҳосил бўлган ёрмалар ёмғир таъсирида яна қайта тикланиб, ўз мустаҳкамлигини йўқотмайди. Оддий бетонга нисбатан ушбу бетоннинг нархи 3 баробар қиммат бўлса-да, мустаҳкамлиги ва узоқ йилга чидамлилиги билан ўзини оқларкан.

Номаълум амфибия

Австралиялик мутахассислар Австралиянинг ғарбий қисмидаги Кимберли ҳудудида қурбақанинг иккита янги турини аниқлашган.

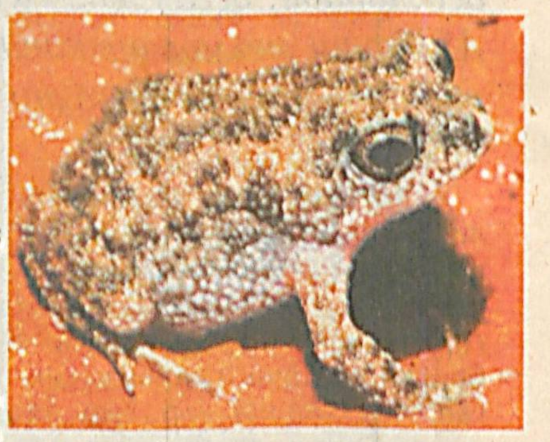

“Uperoleia micra” “Crinia Fimbriata” номини олган икки қурбақанинг катталиги 2 см. бўлиб, кўринишидан оддий бақага ўхшаб кетади. Шунингдек, мутахассислар Мадагаскарда ҳам 200 га яқин амфибия турини топишган.

Наргиза ХУДАЙБЕРГАНОВА
тайёрлади

МАДАНИЯТ ЯНГИЛИКЛАРИ

“Ниҳол-2009”

Шу кунларда юртимизнинг барча жойларида Президентимиз томонидан таъсис этилган “Ниҳол” кўрик-танловининг туман ва шаҳар босқичлари ўтказилмоқда. Айниқса, ўтган йиллар давомида бундай нуфузли мукофотга сазовор бўлганлар ҳозирда халқимиз кўнглидан ўрин олган дастурларини янада бойитиб бормоқда. Бу йилги танловга навоийликлар аллақачон шай бўлиб туришибди. Вилоятнинг Кармана, Конимех, Хатирчи, Нурота, Қизилтепа, Учқудуқ, Томди, Навбаҳор тумани, Навоий, Зарафшон шаҳрида ўтказилган танловларда юздан зиёд ёш истеъдодлар иштирок этиб, ўзларининг опера, рақс, мусиқа, эстрада ва мумтоз қўшиқ каби санъат турларида ўз имкониятларини намойиш этдилар.

Қорақалпоғистон Республикасидан “Ниҳол” танловига 400 га яқин ёшлар жалб этилган. Биринчи саралаш босқичида Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Маҳмуд Номозов, Маданият ва спорт ишлари вазирлигининг Ёш ижодкорлар бошқармаси масъул ходими Шавкат Режапов иштироки танловни янада файзли ўтишига ҳисса қўшди.

Фарғона вилояти маданият ва спорт ишлари бошқармаси раҳбарлигида вилоятнинг шаҳар ва қишлоқларидан ёш истеъдодларни излаб топиш мақсадида турли хил танлов ва фестиваллар ўтказилди. “Ниҳол” Республика мукофотига саралаш босқичи шулар жумласидандир. Бошқарма томонидан тузилган режага кўра соҳанинг тажрибали мутахассислари вилоятнинг энг чекка жойларидан ҳам санъатни севган ёшлар билан танловнинг биринчи босқичини ўтказди. Танловнинг илк босқичида ғолиб бўлганлар шу йилнинг июнь ойида ўтказиладиган вилоят босқичида иштирок этиш учун катта тайёргарлик кўрмоқдалар. Юртимизниг бошқа вилоятларида ҳам туман ва шаҳар саралаш босқичлари давом этмоқда.

Мухтасархон
КАРИМОВА

МТУ

«Матбуот тарқатувчи» Акциядорлик компанияси

2009 йил учун газеталар, журналлар ва китобларга обуна давом этаётганлигини маълум қилади.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг миқёсли ислоҳотлар ва юртимизда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнлар, Ватанимиз маънавий-маданий ҳаётидаги янгиланишлар ва воқеалар, хорижий мамлакатлар ҳаёти билан яқиндан ва мунтазам танишиб бораман десангиз вақтли матбуот нашрларига обуна бўлинг!

Обуна «Матбуот тарқатувчи» АК ва «Ўзбекистон почтаси» ОАЖнинг барча бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин:

Тошкентда: 233-67-71, 233-67-98

Компания тизимидаги жамиятларнинг телефонлари:

ҚР Нукус (3612) 22-88-68
Андижон (3742) 22-29-89
Бухоро (3652) 25-47-49
Жиззах (3722) 22-40-01
Қашқадарё (3752) 25-40-27
Навоий (4362) 23-26-86
Наманган (3692) 26-29-80
Самарқанд (3662) 34-22-53
Сирдарё (3672) 25-47-70
Сурхондарё (3762) 27-49-03
Тошкент вил. (3712) 233-13-04
Фарғона (3732) 24-29-22
Хоразм (3622) 26-63-75
Компания бўлими 234-85-99

Абдуҳафизов Абдулазиз номидаги Юнусобод тумани, Гулчилар кўчаси, 10-уйининг плани йўқолганлиги сабабли **БЕКОР ҚИЛИНАДИ.**

VATAN TUYG'USI HAR NARSADAN USTUN
MILLIY TIKLANISH

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН “МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ” ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ

ҲОМИЙ:
«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ» АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Аҳрор АҲМЕДОВ, Ғолибшер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Ражаб ЖУМАНИЁЗОВ, Ғафуржон МУХАМЕДОВ, Улуғбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир:
Жалолиддин САФОЕВ

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи-назаридан фарқланиши мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун таҳририят жавобгарликни ўз бўйнига олмайди.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000, Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй

Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади.
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма — Г-423, Адади — 4564

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371) 234-87-74, 234-87-73, 234-86-41 ФАКС: (8-371) 234-69-55, 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ офсет усулида босилди. Қоғоз бичими А-2

Саҳифаловчи: Акбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир: Исмат ХУДОЁРОВ
Навбатчи: Акобир САЙИДОВ

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00. Топширилди — 19.00.

7 8